

Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

Saturs

1. Makroekonomiskā attīstība	3
1.1. Ārējā ekonomiskā vide.....	3
1.2. Makroekonomiskās attīstības scenārijs.....	5
1.2.1. IKP izlietojums	7
1.2.2. IKP no ražošanas aspekta.....	9
1.3. Demogrāfiskās tendences, nodarbinātība, bezdarbs	11
1.4. Inflācija	14
1.5. Monetārais sektors	16
1.6. Maksājumu bilance un ārējā tirdzniecība	18
1.7. Makroekonomiskā scenārija riski	21
2. Fiskālās politikas ietvars	23
3. Valsts parāds un plānotie aizņemšanās pasākumi 2009.-2011. gadā.....	24
4. Nodokļu un nenodokļu ieņēmumu prognozes	26
5. Paskaidrojums par valsts pamatbudžeta kopējo izdevumu izmaiņām 2010. un 2011. gadā	32
6. Paskaidrojums par valsts speciālajā budžetā kopējo izdevumu izmaiņām 2010. un 2011.gadā	52

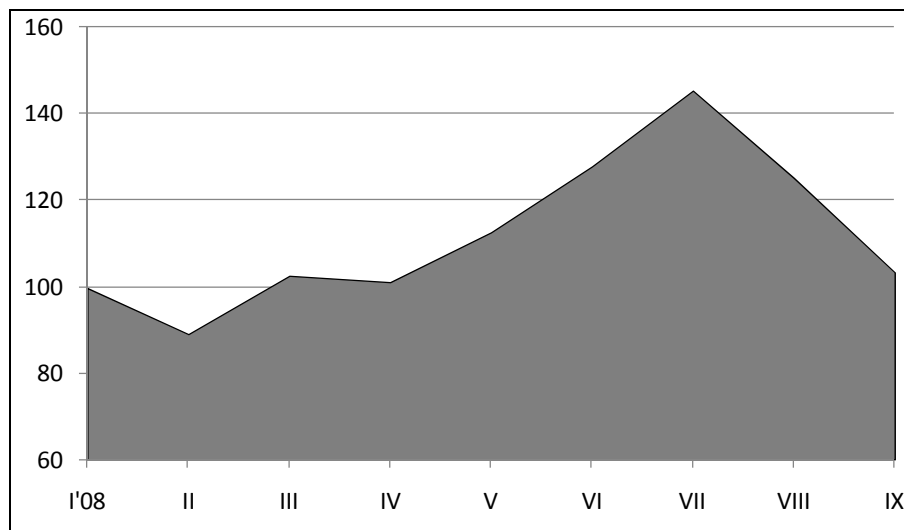
1. Makroekonomiskā attīstība

1.1. Ārējā ekonomiskā vide¹

Pasaules ekonomika šobrīd piedzīvo ekonomiskās aktivitātes atslābumu, kas aizsākās 2007. gadā, kaut gan pesimistiskākie attīstības scenāriji 2008. gadam nav piepildījušies, situācija pasaules ekonomikā vērtējama piesardzīgi ar ievērojamu neskaidrību par nākotnes notikumu attīstību. Pasaules izaugsme atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda prognozēm samazināsies no 5,0% 2007. gadā līdz 4,1% 2008. gadā, savukārt 2009. gada beigās tiek prognozēts, ka ekonomiskā izaugsme atkal pamazām pieaugs un gada kopējais pieaugums būs 3,9 procenti.

Nozīmīgākais satraukuma iemesls gandrīz visās pasaules valstīs ir pieaugoša inflācija. Enerģijas un pārtikas cenu pieaugums ir palielinājis inflācijas spiedienu, jo īpaši jaunattīstības valstīs.

Naftas cenas 2008. gada sākumā pirmo reizi pārsniedza 100 dolāru atzīmi, jūlijā sasniedzot 147 dolāru atzīmi par barelu. Pēdējos mēnešos vērojama naftas cenu krišanās un septembrī naftas cenas samazinājās līdz 100 dolāriem par barelu, bet, pastāvot naftas pieprasījuma un piedāvājuma nesabalansētībai, ir iespējama atkārtota naftas cenu celšanās.

1.1. att. Naftas cenas par barelu 2008. gadā pa mēnešiem, ASV dolāri.

Finanšu riski pasaulē joprojām saglabājas augsti. Mājokļu tirgus pasliktinās, kredītu kvalitāte dažādās aizņēmuma grupās sāk samazināties, finanšu līdzekļi kļūst dārgāki. Pasaules lielākās bankas turpina norakstīt zaudējumus miljardu vērtībā.

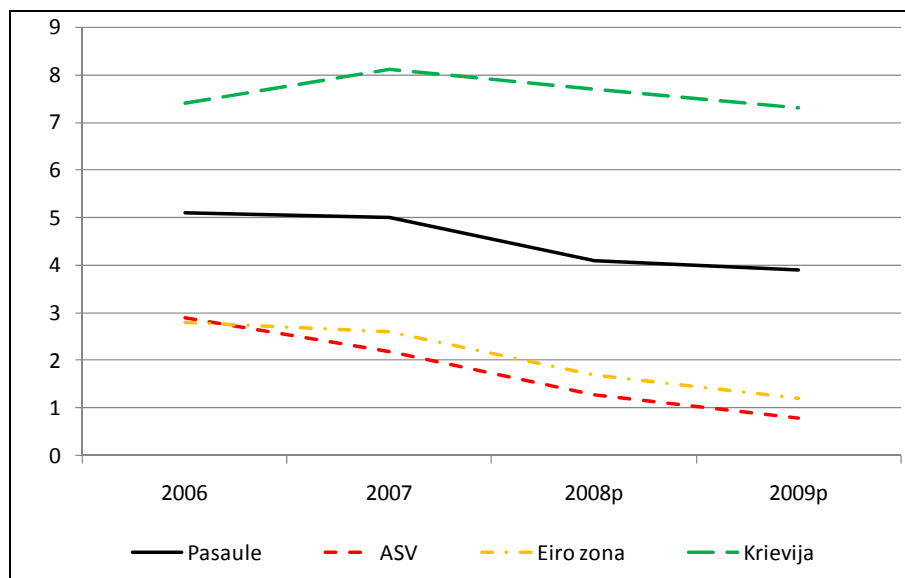
¹ Datu avots: SVF, Pasaules ekonomikas apskats, 2008. gada jūlijs;

ECB, Makroekonomiskās prognozes eiro zonai, 2008. gada septembris.

Riski, kas attiecas uz starptautisko nelīdzsvarotību joprojām rada bažas un tiek prognozēts, ka ASV ekonomiskā izaugsme arī 2009. gadā turpinās kristies, kas ietekmē un ietekmēs arī citas pasaules valstis. Tomēr sagaidāms, ka ASV ekonomikas izaugsme pakāpeniski atjaunosies 2009. gadā beigās.

2008. gadā, salīdzinot ar 2007. gadu, ekonomikas izaugsmes tempu palēninājums pasaulē ir vērojams kā attīstītajās, tā straujas attīstības valstīs. Lai gan attīstības valstu ekonomiskā izaugsme joprojām ir ļoti augsta un šo valstu priekšgalā joprojām ir Ķīna un Indija, arī šo valstu ekonomiskā izaugsme 2008. gadā būs mērenāka. Arī Krievija piedzīvo ekonomiskās aktivitātes palēnināšanos, kuru iespaido arī Krievijas un Gruzijas militārais konflikts.

Arī eiro zonas ekonomika sāk saskarties ar ekonomikas lejupslīdi un pieaugošu inflāciju, un 2008. gadā ekonomiskā izaugsme būs lēnāka, salīdzinot ar pēdējiem diviem gadiem, kad ekonomiskā izaugsme bija virs potenciālās. Eiropas centrālā banka prognozē, ka IKP pieaugums eiro zonā 2008. gadā būs robežās no 1,1% līdz 1,7% un 2009. gadā no 0,6% līdz 1,8 procentiem. Ekonomikas izaugsmi 2008. gadā negatīvi ir ietekmējusi situācija ASV, vājāks eksports un vietējais pieprasījums, inerts nodarbinātības līmenis, augstākas cenas patēriņa precēm un nelabvēlīgā situācija akciju un mājokļu tirgū, kas atsaucās uz privāto patēriņu. Tiek prognozēts, ka augstākas finanšu izmaksas, mazāka peļņas norma, vājš pieprasījums un mājokļu tirgus situācija vairākās valstīs būtiski samazinās investīciju izaugsmi. 2009. gadā prognozētais IKP pieaugums eiro zonā galvenokārt ir balstīts uz zemāku patēriņa cenu pieaugumu, ja uzlabosies situācija pasaules tirgū.

1.2. att. Ekonomiskā izaugsme pasaulē un atsevišķās valstīs (SVF dati), % pret iepriekšējo periodu.

Kopš 2008. gada sākuma visu trīs Baltijas valstu ekonomiku attīstības tempi ir ievērojami samazinājušies. Igaunijas IKP pieaugums ir samazinājies jau

sešus ceturkšņus pēc kārtas, otrajā ceturksnī sasniedzot negatīvu izaugsmi, salīdzinot ar gadu iepriekš. Lietuvā šobrīd ir vislabākie izaugsmes rādītāji, bet Lietuvas ekonomikas cikls nedaudz atpaliek no Igaunijas un Latvijas, līdz ar to var sagaidīt, ka arī Lietuvas ekonomikas izaugsmes tempi mazināsies.

1.2. Makroekonomiskās attīstības scenārijs²

Latvijas IKP salīdzināmas cenās 2007. gadā pieauga par 10,3 procentiem. Šādus straujus ekonomikas pieauguma tempus nodrošināja joprojām augstais iekšējais pieprasījums – privātais patēriņš un investīcijas. Pēdējā gada ceturksnī pieauguma tempi gan sāka samazināties, kam par iemeslu bija samazinājums tieši iekšējā pieprasījuma pieauguma tempos, ko savukārt veicināja būvniecības nozares lejupslīde un mājsaimniecību konfidences samazināšanās. Iekšzemes pieprasījums noteic arī nozaru attīstību un vadošās tautsaimniecības nozares 2007. gadā bija privātie pakalpojumi (tirdzniecība, komercpakalpojumi, finanšu pakalpojumi, sakari) un būvniecība. Par negatīvu tendenci uzskatāma apstrādes rūpniecības stagnācija, kuras pieauguma tempi salīdzināmajās cenās 2007. gadā bija negatīvi – 0,3% salīdzinājumā ar 2006. gadu.

Stabils ārējais pieprasījums veicināja eksportu, kā rezultātā 2007. gadā preču un pakalpojumu eksporta pieauguma tempi pārsniedza preču un pakalpojumu importa pieauguma tempus. Eksports pieauga par 23,6%, bet imports – par 21,8 procentiem. Taču maksājumu bilances tekošā konta deficīts palielinājās līdz 22,9% no IKP.

Patēriņa cenu inflācija 2007. gadā turpināja palielināties, rudens mēnešos sasniedzot lielākos mēneša pieauguma tempus, un gada vidējā inflācija bija 10,1 procents.

2008. gada pirmajā pusē ekonomiskā aktivitāte strauji samazinājās, kā rezultātā IKP pieauga par 3,3% I ceturksnī un 0,1% II ceturksnī. Šādi pieauguma tempi ir zemākie kopš 1995. gada. Par zemu ekonomisko izaugsmi liecina vairums no pieejamiem statistiskajiem datiem – mazumtirdzniecības apgrozījuma, rūpniecības izlaides, transporta, būvniecības un citu nozaru pieauguma rādītāji.

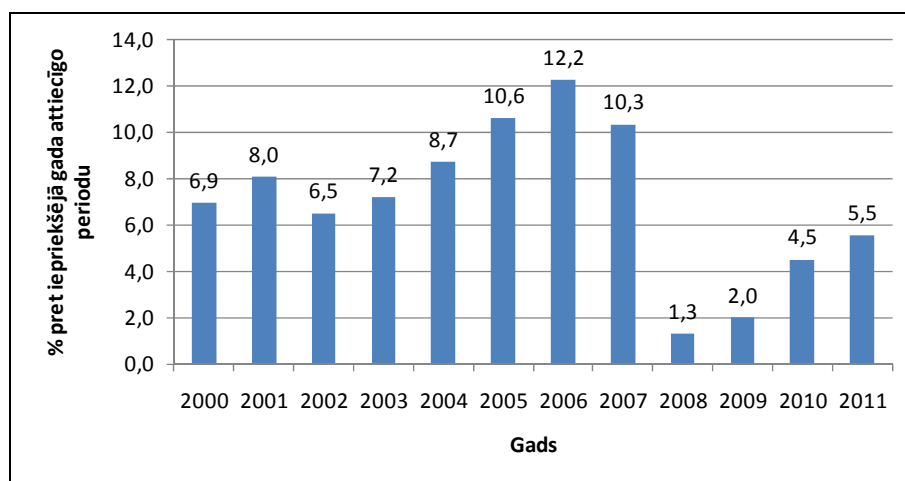
² Makroekonomiskās attīstības scenārijs izstrādāts 2008.gada jūlijā balstoties uz tajā brīdī pieejamo statistisko informāciju

**1.1. tabula. IKP sadalījumā pa nozarēm
(pieauguma tempi 2000. gada cenās, % pret iepriekšējo periodu)**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts		prognoze			
IKP	12,2	10,3	1,3	2,0	4,5	5,5
Lauksaimn., medn., mežs. un zvejn.	-5,2	8,1	-2,6	2,4	4,9	4,9
Rūpniecība	5,7	0,9	-2,8	0,3	2,8	4,5
Būvniecība	21,5	14,4	5,5	1,5	5,0	6,5
Tirdzniecība, transports, viesnīcas	13,0	11,4	0,5	2,2	5,0	5,9
Finanšu un komercpakalpojumi	18,9	13,2	6,2	2,6	5,2	6,3
Sabiedriskie pakalpojumi	4,7	4,6	4,4	2,4	3,2	3,5
Citi pakalpojumi	14,4	15,3	4,9	2,5	5,0	6,0

**1.2. tabula. IKP izlietojums
(pieauguma tempi 2000. gada cenās, % pret iepriekšējo periodu)**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts		prognoze			
IKP	12,2	10,3	1,3	2,0	4,5	5,5
Sabiedriskais patēriņš	4,9	4,8	3,5	2,5	3,0	2,8
Privātais patēriņš	21,2	13,9	-1,0	0,2	2,2	1,9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	16,4	8,4	-2,0	2,1	2,8	4,1
Preču un pakalpojumu eksports	6,5	11,1	1,8	1,7	3,5	5,8
Preču un pakalpojumu imports	19,3	15,0	-5,0	0,2	1,1	3,1

**1.3. att. IKP pieaugums salīdzināmās cenās,
% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu.**

2008. gadā būs vērojama zema izaugsme 1,3% apmērā, turpinoties iekšzemes pieprasījuma samazinājumam. Kreditēšanas pieauguma tempu samazināšanās un mājāsaimniecību uzvedības izmaiņas, pasliktinoties to nākotnes ienākumu gaidām, vairāk līdzekļu uzkrāt un mazāk novirzīt privātajam patēriņam novedīs pie mazumtirdzniecības nozares pieaugumu tempa samazinājuma, kas savukārt samazinās pieaugumu tempus saistītajās nozarēs – komercpakalpojumos, apstrādes rūpniecībā, finanšu nozarē un būvniecībā.

Finanšu ministrija prognozē, ka arī 2009. gadā izaugsme saglabāsies zemā līmenī ar dažām atkopšanās pazīmēm gada otrajā pusē. Tam par pamatu būs

mājsaimniecību konfidences palielinājums, ko veicinās inflācijas tempu mazināšanās jau 2009. gada pirmajā pusē. Tā ietekmē gada otrajā pusē sagaidāmi pozitīvi pieauguma tempi privātajā patēriņā un arī pamatkapitāla veidošanā. Vidējā termiņā tiek prognozēta IKP pieauguma tempu stabilizēšanās 4-5% līmenī, kas tuvotos ekonomikas ilgtermiņa potenciālam.

Pēc Finanšu ministrijas novērtējuma izlaižu starpības³ 2006. un 2007. gadā bija nedaudz pozitīvas, jo tautsaimniecības potenciālās izaugsmes līmenis bija zemāks nekā reālā izaugsme. 2007. gada beigās tika sasniegta lielākā pozitīvā izlaižu starpība – 3,5% no IKP, kas liecināja par ekonomikas nesabalansētības problēmām. Taču, sākot no 2008. gada, izlaižu starpība kļuva negatīva, ko ietekmē straujš reālās izlaides kritums, kamēr tautsaimniecības potenciālā izlaide ir daudz neelasīgāka attiecībā uz ekonomiskās vides procesiem. 2008. gadā potenciālā izlaide pieaugs par aptuveni 7,5%, galvenokārt, uz joprojām salīdzinoši labās situācijas darba tirgū rēķina. Taču vidējā termiņā potenciālā IKP izaugsme nostabilizēsies 4-6% robežās, kas ir uzskatāms par ilgtermiņa izaugsmes potenciālu Latvijā.

Iekšzemes pieprasījuma pieauguma tempu mazinājumam ir arī pozitīvi aspekti. Pirmkārt, tam vidējā termiņā būs pozitīva ietekme uz maksājumu bilances tekošā konta deficīta lielumu. Otrkārt, tas paātrinās strukturālās izmaiņas ekonomikā, jo, iekšzemes pieprasījumam mazinoties, ražotāji ir spiesti meklēt jaunus noieta tirgus kā arī pilnveidot savu produkciju, lai sekmīgāk konkurētu tirgū.

1.3. tabula. Maksājumu bilances pamatrādītāji (% no IKP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts		prognoze			
Tekošais konts	-22,5	-22,9	-15,6	-13,3	-11,1	-9,1
Tiešās investīcijas	7,5	7,2	6,2	5,9	5,7	5,6
Rezerves aktīvi	-9,9	-3,5	0,9	-0,1	0,0	-0,3
Citi aktīvi:						
Neto portfeļa un citas investīcijas (ieskaitot statistisko novirzi)	23,4	16,3	5,7	4,8	2,6	1,1

1.2.1. IKP izlietojums

Privātais patēriņš, galvenokārt, ir atkarīgs no mājsaimniecību rīcībā esoša ienākuma un to redzējuma par nākotnes ienākumu līmeni. Rīcībā esošais ienākums veidojas no iedzīvotāju ieņēmumiem (alga, transferti, ieņēmumi no kapitāla u.c.) starpības ar procentu maksājumiem (hipotekārie un patēriņa kredītu procentu maksājumi), kuri, pēdējo gadu laikā kreditēšanas apstākļu pieejamības uzlabojumu dēļ, ir strauji pieauguši, kā rezultātā mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums palielinās mazāk strauji nekā neto alga. Savukārt māj-

³ Izlaižu starpības ir starpība starp faktisko IKP un tā ilgtermiņa trendu jeb potenciālo IKP.

saimniecību nākotnes redzējums ir komplicētāks rādītājs, kurš gan lielā mērā ir atkarīgs no pašreizējā inflācijas līmeņa – jo tas augstāks, jo negatīvāks māj-saimniecību redzējums par nākotni un mazāks patēriņa līmenis tekošajā periodā.

2007. gadā privātais patēriņš pieauga par 13,9% salīdzināmās cenās, bet 2008. gada I ceturksnī par 2,3%, nepārsniedzot kopējos IKP pieauguma tempus. 2008. gada otrajā ceturksnī privātais patēriņš samazinājās par 5,0% salīdzinājumā ar 2007. gada atbilstošo ceturksni, kas ir skaidrojams, galvenokārt, ar reālās darba samaksas pieaugumu tempu mazināšanos un zemāku māj-saimniecības kreditēšanas apjomu kāpumu.

Paredzams, ka 2008. gadā kopumā privātā patēriņa pieaugums būs negatīvs, ko ietekmēs banku sektora ieturēta politika stingrāk vērtēt potenciālos kredītu ņēmējus. Tāpat privātā patēriņa pieaugumu ierobežos māj-saimniecību negatīvais skatījums par nākotni, kas veidosies galvenokārt no augstā inflācijas līmeņa 2008. gada nogalē un 2009. gada pirmajā pusē. Tajā pat laikā 2008. gadā reālais darba samaksas pieaugums būs ievērojami augstāks par vidējo produktivitātes pieaugumu. Sagaidāms, ka privātā patēriņa pieaugums salīdzināmajās cenās 2009. gadā būs 0,2% apmērā, bet 2010. un 2011. gadā pieaugs līdz aptuveni 2,0% robežai.

Sabiedriskais patēriņš 2007. gadā pieauga par 4,8% salīdzināmās cenās, 2008. gada I ceturksnī par 4,7%, bet II ceturksnī – par 3,0 procentiem. Finanšu ministrija prognozē, ka 2008. gadā sabiedriskā patēriņa pieaugums samazināsies zem 4% salīdzināmajās cenās, bet 2009. gadā būs tikai 2,5% līmenī, vidējā termiņā atgriežoties virs 3% robežas.

Kopējā pamatkapitāla veidošanas reālais pieaugums 2007. gadā bija 8,4% un 2008. gada I ceturksnī – 5,1 procents. Bet 2008. gada II ceturksnī kopējā pamatkapitāla pieaugums salīdzināmajās cenās samazinājās par 6,8% salīdzinājumā pret 2007. gada atbilstošo periodu. Vidējā termiņā kopējā pamatkapitāla veidošanas pieaugums atkal kļūs pozitīvs, jo, pieaugot iekšzemes pieprasījumam, radīsies nepieciešamība pēc iekšzemē ražotajām precēm un pakalpojumiem, kas nozīmē, ka nepieciešams palielināt produktīvo ražošanas kapitālu, kā arī ir nepieciešami lieli ieguldījumi infrastruktūrā. ES fondu finansējums ir papildus stimuls veikt investīcijas, un valdības mērķis ir maksimāli izmantot šī finansējuma sniegtās iespējas. Investīcijas ir lielā mērā atkarīgas arī no iekšzemes uzkrājumu līmeņa, kurš vēsturiski Latvijā ir bijis zems. Pēdējās tendences liecina, ka iedzīvotāji ir tendēti vairāk uzkrāt līdzekļus, kas varētu dot papildus impulsu tautsaimniecības atkopšanās periodā. Sagaidāms, ka kopējā pamatkapitāla veidošana salīdzināmajās cenās 2008. gadā būs negatīva – tas samazināsies par 2%, bet jau, sākot no 2009. gada, tā pieauguma tempi pakāpeniski pieaugs, 2011. gadā sasniedzot 4,1 procentu.

**1.4. tabula. Iekšzemes kopprodukta izlietojuma struktūra
(faktiskajās cenās %)**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Preču un pakalpojumu eksports	44,9	44,4	42,6	42,1	41,7	41,9
Preču un pakalpojumu imports	66,3	64,7	56,7	54,4	51,9	50,5
Ārējās tirdzniecības bilance	-21,5	-20,3	-14,1	-12,3	-10,2	-8,6
Kopējais patēriņš	81,8	83,0	82,8	82,3	80,5	78,3
- privātais patēriņš	65,2	64,8	63,2	62,3	60,4	58,1
- sabiedriskais patēriņš	16,6	18,2	19,6	20,0	20,1	20,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	32,6	32,5	30,1	30,1	29,7	29,5

Ņemot vērā privāta patēriņa samazinājumu un pieprasījuma kritumu arī galvenajās ārējās tirdzniecības partnervalstīs, ārējās tirdzniecības tempi, sākot ar 2008. gada otro pusi, sāks samazināties, un pieauguma tempi 2008. gadam kopumā eksportam sasniegs 10,6% faktiskajās cenās, bet importam – 1,1 procentu. Arī turpmākajos gados sagaidāms, ka eksporta pieauguma tempi būs straujāki nekā importam, tie būs aptuveni 5-6% robežās salīdzināmajās cenās. To nodrošinās Latvijas ražotāju pārorientēšanās uz ārvalstu tirgiem iekšējā pieprasījuma stagnācijas laikā. 2009. gadā joprojām stagnējoša iekšējā pieprasījuma dēļ importa pieauguma tempi salīdzināmās cenās būs 0,2 procenti. Arī eksporta pieauguma tempi salīdzināmās cenās nebūs augsti – 1,7%, ko noteiks notiekošā rūpniecības pārstrukturizācija un mazāk labvēlīga ārējā vide. 2010. un 2011. gadā eksporta pieauguma tempi pakāpeniski palielināsies līdz aptuveni 5-6%, bet importa pieauguma tempi līdz 3,0 procentiem.

Saglabājoties iekšzemes pieprasījumam ar negatīviem pieauguma tempiem, 2008. gadā Latvijas tirdzniecības bilance turpinās uzlaboties. Arī vidējā termiņā, paredzot iekšzemes pieprasījuma pieauguma tempu mērenu pieaugumu, ir sagaidāms pakāpenisks tirdzniecības deficīta samazinājums.

1.2.2. IKP no ražošanas aspekta

Kopējie rūpniecības attīstības tempi beidzamajos gados atpaliek no citu nozaru attīstības tempiem, vēl vairāk – tie ir kļuvuši negatīvi. Tam, galvenokārt, par pamatu ir vienības ražošanas izmaksu straujš pieaugums, ko ir veicinājis gan straujais darba samaksas pieaugums nodarbinātajiem, gan izejvielu cenu pieaugums. Tāpat rūpniecības izaugsmes tempus ierobežo iekšējā pieprasījuma mazināšanās tautsaimniecībā, kā arī nelabvēlīgie apstākļi galveno tirdzniecības partneru valstīs.

Vidējā termiņā vajadzētu iezīmēties tendencei pāriet ražotājiem uz tehnoloģiski sarežģītākiem produktiem, kas būtu mazāk pakļauti cenu konkurencei. Tas varētu tikt sasniegts modernizējot ražošanas procesus, pilnveidojot darbaspēku un ieguldot lielākus līdzekļus jaunu produktu radīšanā. Rūpniecības nozaru attīstību veicinās dažādi valdības ekonomiskās politikas pasākumi, kas

vērsti uz uzņēmēju spēju attīstīšanu, augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu un inovāciju veicināšanu.

Būvniecības sektors jau vairākus gadus uzrāda dinamiskus attīstības tempus, bet, sākot no 2007. gada pēdējā ceturkšņa, ir novērojams pakāpenisks būvniecības nozares pieaugumu tempu samazinājums. 2007. gadā būvniecības nozare pieauga par 14,4% salīdzināmās cenās, neraugoties uz augsto cenu pieaugumu par 26,2 procentiem. Straujākie būvniecības apjoma pieaugumi bija dzīvojamo ēku būvniecībā. Tāpat augsti pieauguma rādītāji bija arī nedzīvojamo ēku būvniecībā. 2008. gada I ceturksnī būvniecības pievienotā vērtība pieauga par 9,1% salīdzināmās cenās pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu. To var izskaidrot ar silto ziemu, kas ļāva turpināt darbu daudzos būvniecības objektos ar zemākām izmaksām, un tas atspoguļojas augstā dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecības apjomu pieaugumā šajā periodā. Savukārt gada II ceturksnī būvniecības nozares pieauguma temps samazinājās līdz 5,7% salīdzināmajās cenās. Vidējā termiņā saglabāsies būvniecības apjomu pieaugums, taču sagaidāms, ka tuvākajos 2-3 ceturkšņos reālais pieaugums būs tuvu 1-2 procentiem. Būvniecības nozarei ir arī liels produktivitātes pieauguma potenciāls, kas varētu tikt izmantots, uzlabojot tehnoloģijas un pilnveidojot loģistiku. Sagaidāms, ka būvniecības nozare 2009. gadā sasniegs savus zemākos pieauguma tempus, kā rezultātā salīdzināmajās cenās nozare augs par aptuveni 1,5 procentiem. Savukārt, sākot no 2010. gada, būvniecības nozare turpinās augt ilgtspējīgas izaugsmes tempos – 5,0% līdz 6,0% robežās.

Lauksaimniecības attīstību būtiski ietekmē laika apstākļi. 2007. gadā laika apstākļi bija salīdzinoši labi, kā rezultātā, ņemot vērā palielinātās sējumu platības, palielinājās lauksaimniecības kultūru raža. Kopumā lauksaimniecības, mežsaimniecības un zvejniecības nozares apjoms 2007. gadā palielinājās par 8,2%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. 2008. gada I ceturksnī graudu un piena iepirkuma cenas bija sasniegušas savus vēsturiski augstākos punktus, taču līdz jūnija mēnesim iepirkumu cenas attiecībā pret februāri pienam kritās par 24%, graudiem – par 10 procentiem. Savukārt 2008. gada pirmajā pusē, lauksaimniecības pievienotā vērtība samazinājās par 0,9% salīdzināmajās cenās. Vidējā termiņā lauksaimniecības nozarei būs pozitīvs ražošanas apjoma pieaugums, un produkcijas cenas izlīdzināsies ar citu ES valstu vidējām cenām. Finanšu ministrija prognozē, ka lauksaimniecības nozares ikgadējais pieaugums 2009. – 2011. gados būs aptuveni 3-5% salīdzināmajās cenās.

Privāto pakalpojumu nozares veido apmēram 55% no kopējās pievienotās vērtības un dod lielu ieguldījumu kopējā ekonomikas izaugsmē. Tirdzniecības nozare vairāku gadu garumā piedzīvoja strauju attīstību, kas notika uz privātā patēriņa kāpuma rēķina. Taču 2008. gada pirmajā pusgadā tirdzniecības nozare samazinājās par 3,2% salīdzināmajās cenās. Transporta un sakaru nozarē ir vērojams pakāpenisks kravu pārvadājumu pieauguma tempu samazinājums gan ostu, gan dzelzceļa un autopārvadājumu segmentos. Arī pasažieru pārvadājumu

FMZino_081008.doc; Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

dinamika 2008. gada II ceturksnī ir negatīva. Vidējā termiņā var paredzēt mērenu tirdzniecības pieauguma tempu atkopšanos līdz 2-3% gadā salīdzināmajās cenās. Savukārt transporta nozares attīstība lielā mērā būs atkarīga no politiski – ekonomiskās situācijas galvenajās tranzīta partnervalstīs – Krievijā un ES valstīs.

Finanšu pakalpojumu nozare ilgstoši ir uzrādījusi ļoti augstus pieauguma tempus salīdzināmajās cenās – 2007. gadā finanšu pakalpojumu nozare pieauga par 22,5%, bet 2008. gada II ceturksnī pieauguma tempi ir samazinājušies līdz 2,9 procentiem. Galvenokārt, samazinājumu ietekmē izsniegto kredītu skaita samazinājums mājstāpniecībā, kā arī kopējais tautsaimniecības aktivitātes samazinājums, kā rezultātā mazinās pieprasījums pēc banku pakalpojumiem. Paredzams, ka vidējā termiņā finanšu pakalpojumu nozare nostabilizēsies 5-6% robežās.

Sabiedrisko pakalpojumu nozares parasti uzrāda zemus pieauguma tempus salīdzināmās cenās, bet lielākus pieauguma tempus faktiskajās cenās. Tas ir saistīts ar lielo darba spēka intensitāti šajās nozarēs un ierobežotajām iespējām palielināt produktivitāti ar kapitāla investīcijām. Vidējā termiņā saglabāsies līdzīgas attīstības tendences, bet nozaru pieaugums būs zemāks uz valsts izdevumu mazāka pieauguma rēķina.

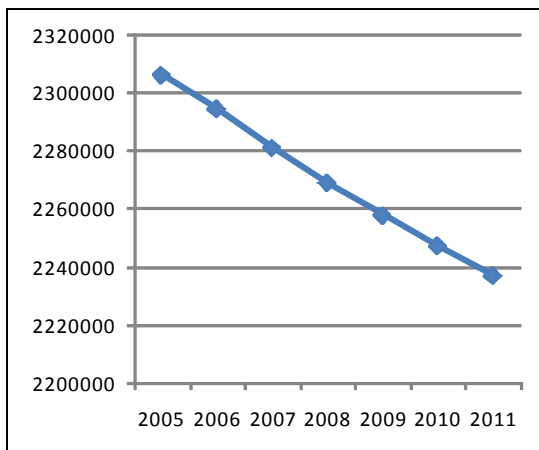
1.5. tabula. Kopējā pievienotā vērtība sadalījumā pa nozarēm (struktūra %, faktiskajās cenās)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts		prognoze			
Lauksaimn., mežsaimn., zvejniecība	3,5	3,3	3,0	3,0	3,0	3,0
Rūpniecība	14,5	13,6	12,8	12,7	12,5	12,2
Būvniecība	7,4	8,4	8,7	8,7	8,9	9,1
Tirdzniecība, transports, viesnīcas	34,2	33,0	32,1	31,8	31,6	31,6
Finanšu un komercpakalpojumi	21,7	23,5	24,3	24,5	24,8	24,9
Sabiedriskie pakalpojumi	14,7	13,8	14,5	14,6	14,5	14,3
Citi pakalpojumi	4,0	4,4	4,6	4,7	4,8	4,9

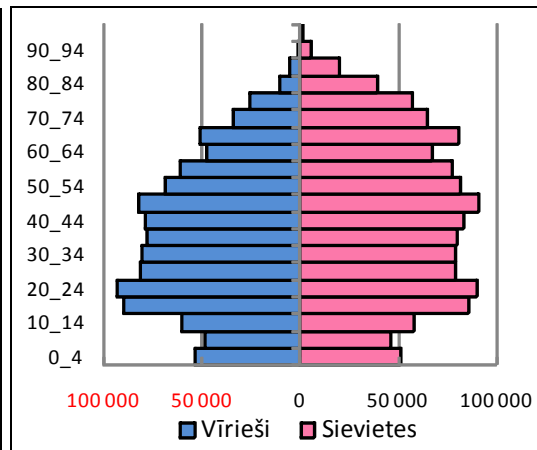
1.3. Demogrāfiskās tendences, nodarbinātība, bezdarbs

Latvijas iedzīvotāju skaits 2008. gada sākumā bija 2,27 miljoni, kas par 0,5% mazāk, salīdzinot ar 2007. gada sākumu. 2007. gada laikā iedzīvotāju skaits dabiskās kustības dēļ samazinājās par 9,8 tūkstošiem cilvēku, bet migrācijas dēļ par 0,6 tūkstošiem cilvēku. Iedzīvotāju skaita samazināšanās līdzīgā tempā galvenokārt to dabiskās kustības dēļ turpināsies ar apskatāmajā laika periodā līdz 2011. gadam⁴.

⁴ Izmantotas Eurostat 2008. gada demogrāfiskās prognozes.

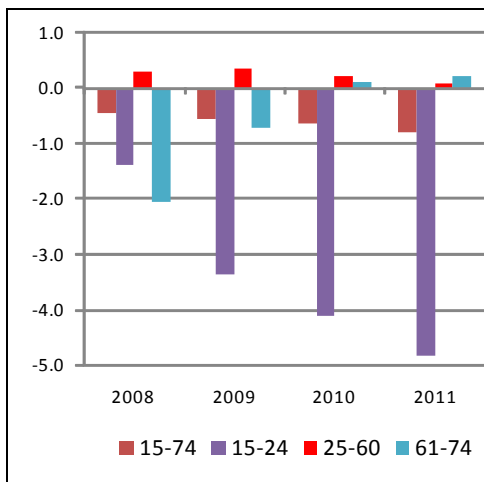

1.4. att. Iedzīvotāju skaits 2005.-2011. gadā.

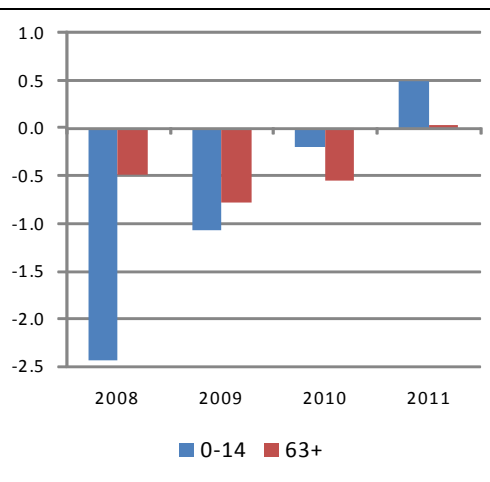

1.5. att. Iedzīvotāji pēc vecuma grupām un dzimuma 2007. gadā.

Darbspējas vecuma (15-74) iedzīvotāju skaits līdz 2011. gadam samazināsies vēl straujāk nekā kopējais iedzīvotāju skaits, ko pamatā noteiks liels samazinājums vecumā grupā no 15 līdz 24 gadiem, kas saistīts ar zemo dzimstību 90-tajos gados. Tomēr šāda attīstība nelielā mērā, ka Latvijas darba tirgu vidējā termiņā gaida vēlā ņemama piedāvājuma samazināšanās, jo palielināsies cilvēku skaits aktīvākajā darba vecumā no 25 līdz 57 gadiem, kad līdzdalības līmenis darba tirgū pārsniedz 80 procentus.

1.6. att. Iedzīvotāju skaita izmaiņas darbspējīgā vecuma grupās, % salīdzinot ar iepriekšējo periodu.

1.7. att. Iedzīvotāju skaita izmaiņas pārrēķinātā vecuma grupās, % salīdzinot ar iepriekšējo periodu.

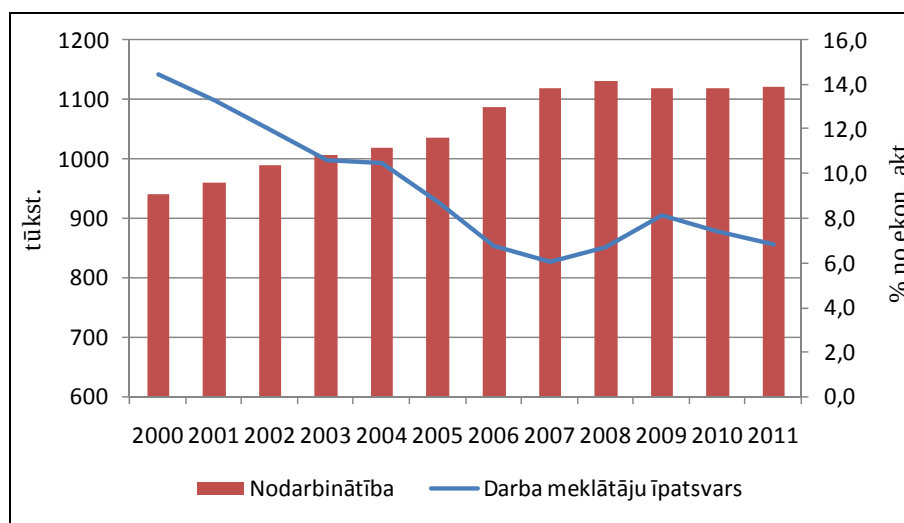
Vienlaikus uzlabojoties dzimstības rādītājiem un pensijas vecumā nonākot daudzskaitlīgākām iedzīvotāju kohortām, kas ir dzimušas pēc II pasaules kara, no 2011. gada darbspējīgā vecuma iedzīvotāju demogrāfiskā slodze sāks palielināties.

Ekonomiskās aktivitātes līmenis pēdējā desmitgadē ir palielinājies, īpaši nozīmīgi pieaugot pēdējos gados, ko noteica labā izaugsme un straujais darba

algas kāpums. 2008. gadā, neskatoties uz būtisku ekonomiskās izaugsmes samazināšanos, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars joprojām palielinās, tomēr, turpinoties vājas attīstības posmam, darba tirgus radītāji 2009. un 2010. gadā pasliktināsies. Scenārijs paredz, ka ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars nākošajos gados pieaugs tikai nedaudz, kas daļēji ļaus kompensēt jauniešu skaita samazināšanos darbspējīgā vecumā, tomēr jau no 2010. gada ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits sāks samazināties.

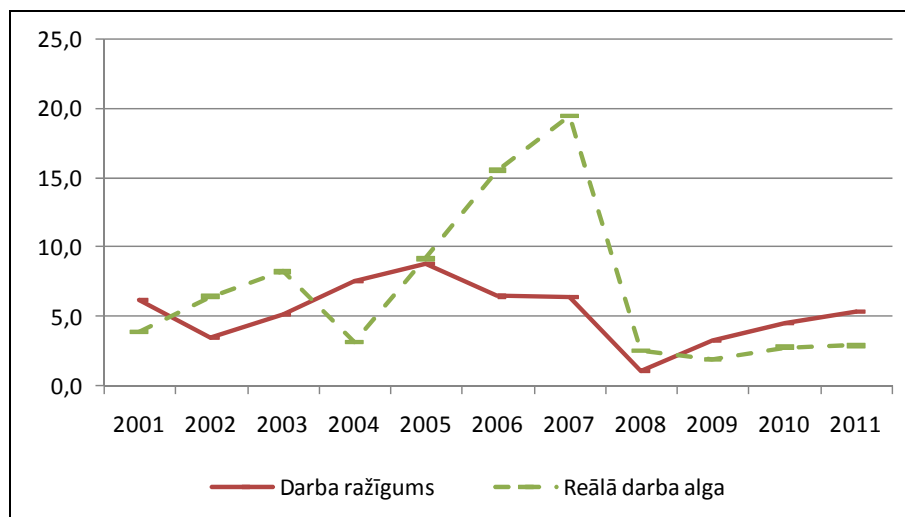
Iepriekšējos gados, palielinoties ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitam un samazinoties bezdarbam, nodarbinātība palielinājās. Tomēr, sākot ar 2008. gada otro pusi, sakarā ar nelabvēlīgo ekonomisko attīstību ir paredzams, ka nodarbināto skaits sāks samazināties. 2009. gadā scenārijs paredz nodarbināto iedzīvotāju skaita samazināšanos par 1,2 procentiem. Situācija stabilizēsies 2010. gadā un neliels pieaugums ir gaidāms 2011. gadā, ko gan ierobežos demogrāfiskā situācija.

Samazinoties nodarbinātībai, ir sagaidāms bezdarba pieaugums. Darba meklētāju īpatsvars 2009. gadā varētu pieaugt līdz 8,1%, nākošajos gados pakāpeniski samazinoties līdz 6,9 procentiem. Reģistrētā bezdarba līmenis būs nedaudz zemāks par darba meklētāju īpatsvaru.

1.8. att. Nodarbinātība un bezdarbs.

Vidējā bruto darba alga tautsaimniecībā 2006. gadā pieauga par 23%, bet 2007. gadā par 31,5 procentiem. 2008. gada pirmajā pusē darba samaksas kāpums turpinājās – vidēji par 25,6 procentiem. Šāds pieaugums pārsniedz reālās algas un produktivitātes pieauguma sakarību, nosakot Latvijas tautsaimniecības ārējās konkurētspējas samazināšanos. Sākot ar 2009. gadu, ir sagaidāms, ka darba ražīguma palielinājums pārsniegs darba samaksas pieaugumu, ko noteiks būtiski saspringtāka darba tirgus situācija. Tā kā nākošajos gados ir gaidāma inflācijas līmeņa samazināšanās, un arī produktivitātes palielinājums būs zemāks nekā iepriekšējos gados, darba samaksas pieauguma tempi faktiskajās cenās samazināsies no 11,9% 2009. gadā līdz 8,1% 2011. gadā.

1.9. att. Darba ražīguma un reālās darba samaksas izmaiņas, % pret iepriekšējo periodu.

1.4. Inflācija

Makroekonomiskās attīstības scenārijā inflācijas vidēja termiņa prognoze ir veidota, balstoties uz pašlaik zināmo informāciju par gaidāmajiem administratīvi regulējamo cenu pieaugumiem, pasaules tirgus tendencēm, kā arī valdības deklarēto politiku. Inflācijas scenārijs balstās arī uz Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku – stingru lata kursu un atbilstošiem pasākumiem monetārās politikas jomā (rezervju normas, refinansēšanas likmes u.c.).

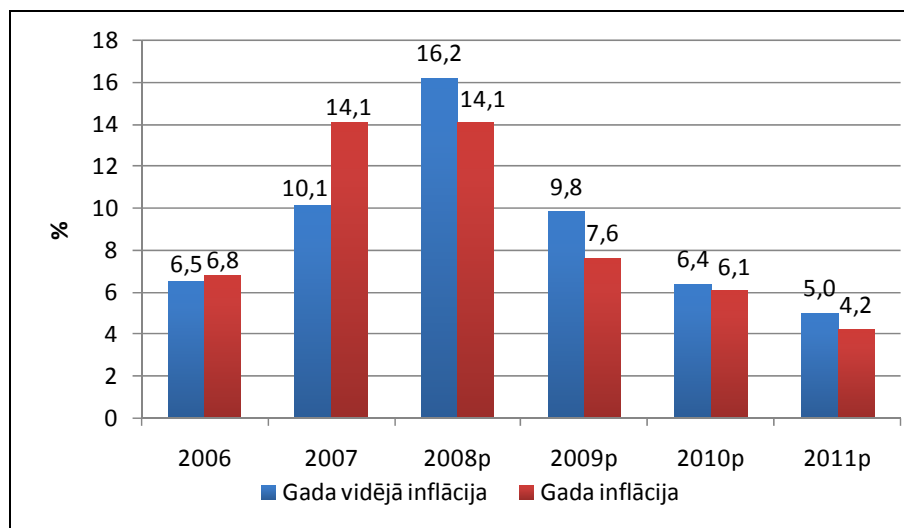
Nesenās tendences norāda, ka inflācijas kāpums Latvijā 2008. gada jūnijā sasniedzis maksimumu un nākotnē samazināsies gan algu – cenu spirāles efekta mazināšanās dēļ, gan arī ekonomikas strukturālo izmaiņu ietekmē. Tādējādi Finanšu ministrijas izstrādātais scenārijs paredz, ka 2008. gadā vidēja inflācija vēl sasniegs 16,2%, bet 2009. gadā samazināsies līdz 9,8% un 6,4% 2010. gadā, 2011. gadā inflācijas pieaugums būs vairs tikai 5,0 procenti.

Tuvākajos gados vēl ir sagaidāmi administratīvi regulējamo cenu kāpumi, kas pamatā ir saistīti ar enerģijas importa cenām, kā arī akcīzes nodokļa likmju harmonizāciju ar ES prasībām. Šogad tiek mainīta arī komunālo pakalpojumu regulēšanas kārtība, uz ko norāda A/S „Rīgas siltums” un citu komunālo pakalpojumu sniedzēju iesniegtie tarifu projekti, nosakot siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu piesaisti tekošajai dabasgāzes cenai. Tas nozīmē, ka tarifu izmaiņas tiks izlīdzinātas gada griezumā un ir sagādāmi krietni mazāki vienreizējie tarifu pieaugumi kādā konkrētā mēnesī.

2009. gada inflācijas prognozes ir izstrādātas, ņemot vērā sezonālītāti un īstermiņa faktorus. Tiek prognozēts mazāks sadārdzinājums pārtikai, kas būtiski ir ietekmējis inflācijas rādītājus 2007. gada otrajā pusē un 2008. gada pirmajā pusē. Tā kā gada sākumā un pavasara mēnešos parasti vērojams lielāks inflācijas

pieaugums uz administratīvi regulējamo cenu, kā arī citu sezonālu preču un pakalpojumu sadārdzināšanās rēķina tad šis princips saglabāts izstrādājot arī 2009. gada prognozes. 2009. gada pirmajā pusē scenārijs paredz siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu pieaugumu, tomēr precīzi pieauguma apjomi ir gūti prognozējami, jo tarifu pieauguma apjoms būs atkarīgs no elektroenerģijas un dabasgāzes importa cenas. Elektroenerģijas tarifu pieauguma ietekme uz inflāciju makroekonomiskajā scenārijā tiek prognozēta 0,3-0,4 procentpunktu apmērā. Sakarā ar tabakas akcīzes nodokļa likmju harmonizācijas ar ES prasībām, 2009. gada sākumā akcīze tiks paaugstināta tabakai, kas inflācijas līmeni varētu paaugstināt par 0,6-0,7 procentpunktiem. Akcīzes nodokli tiek plānots palielināt arī daļai alkoholisko dzērienu, kas inflācijas līmeni var ietekmēt aptuveni par 0,1 procentpunktu. Vasaras mēnešos parasti ir vērojams inflācijas atslābums. Neliels cenu pieaugums vērojams tūrisma un viesnīcu pakalpojumu jomā. Vasarā raksturīga sezonas pārtikas preču ienākšana tirgū, cenu pieaugums bieži vien ir atkarīgs no lauksaimniecības produktu ražības attiecīgajā laika periodā. Rudens mēneši raksturīgi ar izglītības pakalpojumu, komunālo pakalpojumu, kā arī sezonas preču sadārdzināšanos, tomēr 2009. gada rudenī tiek prognozēta mazāk strauja komunālo pakalpojumu cenu pieauguma tendence. Augstās energoresursu un pārtikas cenas pasaulē joprojām ir nozīmīgs riska faktors, kas var ietekmēt dažādu pakalpojumu un preču cenu pieaugumu. Risks attiecībā uz elektroenerģijas cenām ir saistīts ar plānoto Ignalinas AES slēgšanu Lietuvā 2009. gada beigās.

2010. un 2011. gadā Finanšu ministrija prognozē turpmāku inflācijas samazinājumu, kas tiek pamatots ar ekonomikas pakāpenisku atkopšanos, pieauguma tempiem joprojām atrodoties zem potenciālā līmeņa, darba algas mērenāku pieaugumu un produktivitātes kāpumu. Izvērtējot pārtikas produktu un energoresursu cenu tendences, kā arī globālo cenu rekordus, tiek prognozēts un jau ir manāmas tendences, ka cenas atkāpjas no sasniegtajiem maksimumiem, tomēr nākotnē tiek prognozēta to saglabāšanās augstā līmenī, bet bez tik straujām cenu izmaiņām. Prognozējot zemāku izaugsmi globālajā mērogā un ņemot vērā ASV finanšu krīzi, kas negatīvi ietekmēja daudzu pasaules valstu ekonomikas, izstrādātais scenārijs paredz, ka, samazinoties vispārējam pieprasījumam pasaulē, arī globālām cenām iespējama lejupvērsta korekcija. Riska faktors, kas varētu veicināt globāla pieprasījuma pieaugumu, ir strauji augošās attīstības valstis, kas ir tendētās uz apjomīgu resursu izmantošanu. Pozitīvi vērtējama ir tehnoloģiskā izaugsme, kas ļauj samazināt resursu un enerģijas nelietderīgu patēriņu. Nozīmīgu lomu nākotnē var ieņemt arī piedāvājuma puses spēja reaģēt uz pieprasījuma izmaiņām.

1.10. att. Patēriņa cenu līmeņa faktiskās un prognozētās izmaiņas, %.

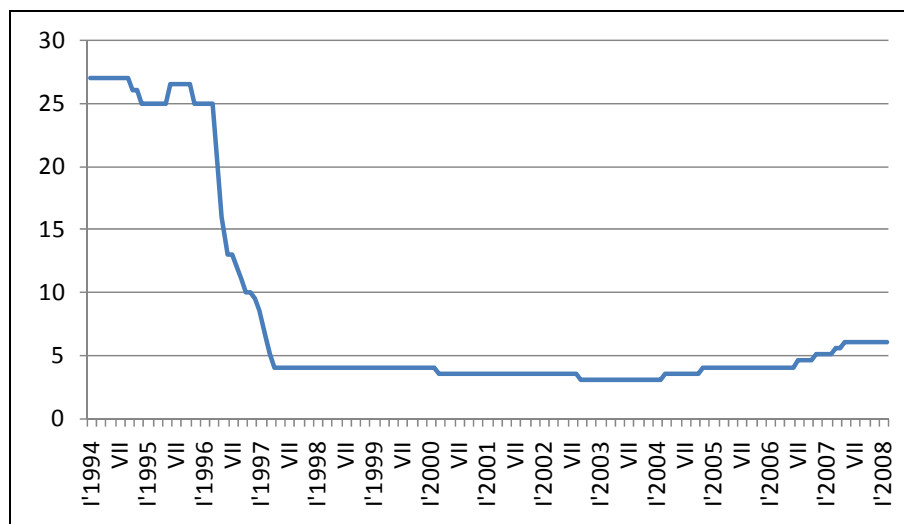
Salīdzinot Latvijas cenu līmeni ar Eiropas Savienības 27 valstu vidējo cenu līmeni, Eurostat dati liecina, ka Latvija 2007. gadā bija sasniegusi 60,9% no Eiropas Savienības vidējā cenu līmeņa. Tādējādi paredzams ka vidējā termiņā inflācijas līmenis joprojām saglabāsies augstāks nekā vidēji Eiropas Savienībā, kam pamatā ir cenu līmeņu konverģence.

1.5. Monetārais sektors

Latvijas Bankas monetārās politikas galvenais mērķis ir nodrošināt cenu stabilitāti valstī. Uzturot cenu stabilitāti, centrālā banka rada stabilu un plānojamu uzņēmējdarbības vidi.

Monetārā politika Latvijā tiek īstenota, izmantojot šādus monetārās politikas instrumentus: rezervju prasības; tirgus operācijas; pastāvīgās finanšu resursu aizņemšanās un noguldīšanas iespējas.

Pašreiz ir mazinājusies banku sektora loma iekšzemes pieprasījuma uzturēšanā, tādējādi ir iespējams mīkstināt stingras monetārās politikas noteiktos ietvarus finanšu tirgum. Lai nodrošinātu vienmērīgāku ietekmi uz dažādu termiņu latu resursu pieejamību bankās, Latvijas Bankas padome 2008. gada septembrī nolēma samazināt rezervju normu banku saistībām virs 2 gadiem no 6% līdz 5% un samazināt rezervju normu visām pārējām rezervju bāzē iekļautajām saistībām no 8% līdz 7 procentiem.

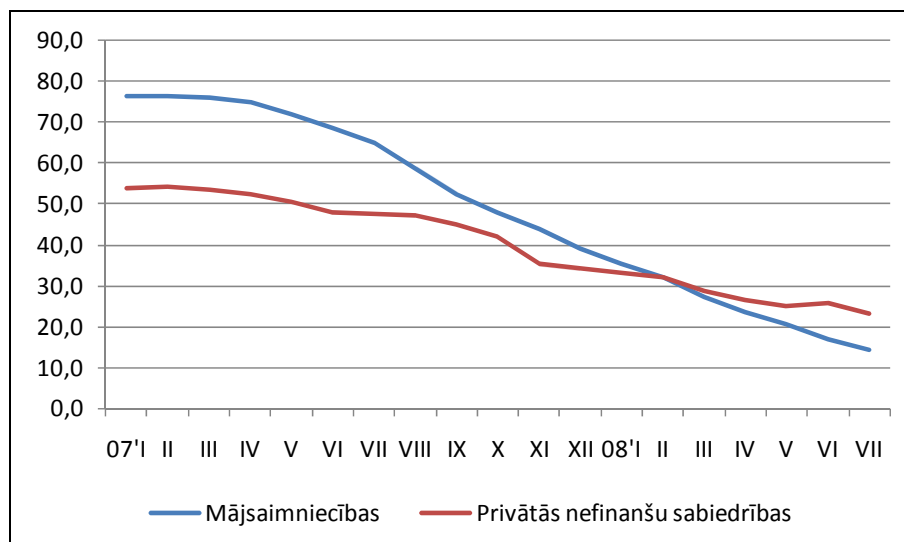
1.11. att. Latvijas Bankas noteiktā refinansēšanas likme, % (Latvijas Bankas dati).

Centrālās bankas procentu likmes – refinansēšanas likme, likme aizdevumu iespējai uz nakti un likme noguldījumu iespējai uz nakti – netika mainītas. Tās pašlaik ir sekojošas:

- refinansēšanas likme – 6,0% gadā;
- likme noguldījumu iespējai uz nakti – 3,0% gadā;
- likme aizdevumu iespējai uz nakti – 7,5% gadā.

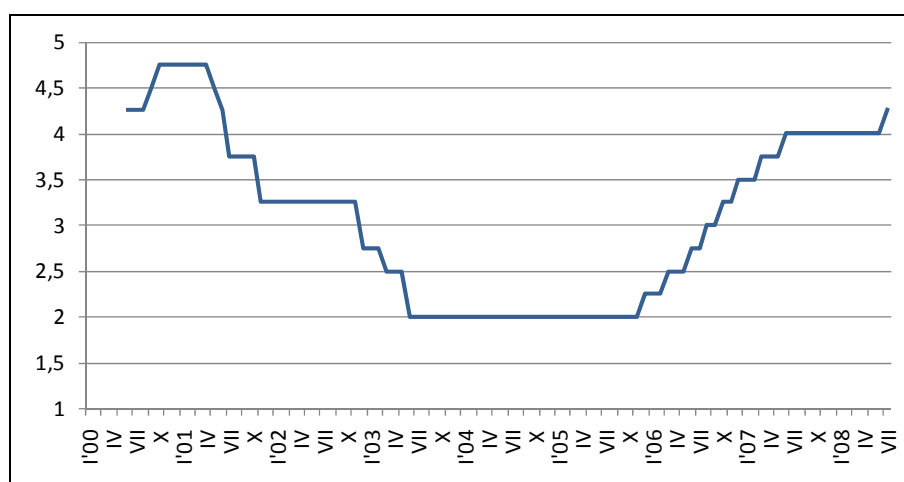
Analizējot monetāros rādītājus, ir novērojama to lejupvērsta korekcija. Skaidra nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) ir samazinājusies, sākot no 2007. gada II ceturkšņa, situācijai īpaši pasliktinoties 2007. gada III ceturksnī, ko veicinājusi pakāpeniska iekšējā pieprasījuma samazinājums, kā arī bezskaidras naudas norēķinu pieaugums.

2007. gadā saglabājās augsti kreditēšanas pieauguma tempi, tomēr sakarā ar stingrāku kreditēšanas politikas ieviešanu, tika novērots kreditēšanas pieauguma tempu straujš samazinājums, sākot ar 2007. gada martu. Kreditēšanas pieauguma tempiem 2008. gada pirmajā pusē turpinājās lejupejoša tendence, samazinoties iedzīvotāju ekonomiskajai aktivitātei, kā arī bankām saglabājot nogaidošu pozīciju attiecībā uz jaunu kredītu izsniegšanu. Ietekmi uz kreditēšanas pieauguma tempu samazināšanos ir atstājusi arī finanšu krīze ASV, kas palielinājusi nestabilitāti finanšu tirgos visā pasaulē. Pieaugot riskam, ir novērojama arī kredītu sadārdzināšanās.

1.12. att. Kreditēšanas pieauguma tempi pret iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi, % (Latvijas bankas dati).

Latvijā pieprasītākā kredītu valūta ir eiro, tāpēc kreditēšanu Latvijā ietekmē Eiropas Centrālās Bankas politika, kas eiro bāzes procentu likmi 2008. gada jūlijā paaugstināja līdz 4,25 procentiem.

1.13. att. Eiro bāzes likmes vēsturiskās izmaiņas, % (Eiropas Centrālās bankas dati).

Kopš 2005. gada 2. maija Latvija ir pievienojusies Valūtas kursa mehānismam II (VKMII) ar nemainīgu valūtas kursa politiku — fiksēts lata kurss pret eiro. Dalība VKM II ir nepieciešams solis, lai Latvija kļūtu par pilntiesīgu EMS dalībnieci un ieviestu eiro.

1.6. Maksājumu bilance un ārējā tirdzniecība

Maksājumu bilances tekošā konta deficīts atspoguļo pamatā negatīvo ārējo tirdzniecības bilanci, vienlaikus tas arī sniedz informāciju par investīciju un uzkrājumu attiecību valstī jeb par finanšu kapitāla ieplūdes apjomu, kas sedz to.

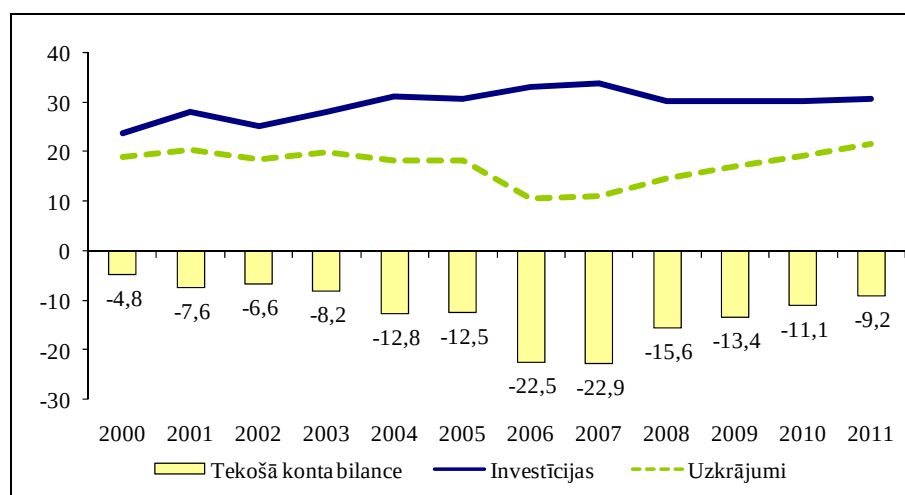
Tekošā konta bilance būtiski pasliktinājās 2006. gadā, kad deficīts pieauga par 10 procentpunktiem un sasniedza 22,5% no IKP. 2007. gadā situācija nemainījās un maksājumu bilances tekošā konta deficīts palielinājās līdz 22,9% no IKP. Savukārt 2008. gada pirmajā pusē tekošā konta deficīts samazinājās līdz 16,9% no IKP, ko noteica preču un pakalpojumu eksporta pieaugums par 14,2%, salīdzinot ar preču un pakalpojumu importa apjomu kāpumu par 3 procentiem. Šādu attīstību pamatā noteica privātā patēriņa un investīciju samazināšanās, kas ierobežo importa pieprasījumu. Būtisku lomu spēlēja arī mājsaimniecību finanšu iespēju pārvērtēšana un aizņemšanās iespēju samazināšanās, ko raksturo, piemēram, vieglo automobiļu importa apjomu samazināšanās par 32,4% jeb 94 milj. latu 2008. gada pirmajā pusē salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Maksājumu bilanci ietekmēja arī pasaules cenu svārstības būtiskiem Latvijas eksporta un importa produktiem. Tā 2008. gada pirmajā pusē ievērojami ir palielinājušās importēto minerālproduktu cenas – par 30,4% (13,1% no kopējā preču importa), eksportā savukārt 2008. gada II ceturksnī sāka samazināties koka un koka izstrādājumu cenas (22,4% no kopējā preču eksporta). Kopumā 2008. gada pirmajā pusē tirdzniecības nosacījumi tomēr nedaudz uzlabojās par 0,4 procentiem.

2008. gadā tiek prognozēta tālāka maksājumu bilances tekošā konta deficīta samazināšanās līdz 15,6% no IKP. Šādu samazinājumu galvenokārt noteiks preču un pakalpojumu importa tempu samazinājums, ko nosaka iekšējā pieprasījuma kritums.

Vidējā termiņā tiek prognozēts, ka, stabilizējoties globālajiem tirgiem, importa cenu pieaugums kļūs zemāks. Savukārt eksporta spēja pieaugs, turpinoties strukturālajām izmaiņām tautsaimniecības un pārorientējoties uz augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu, kas ļaus saglabāt pozitīvu tirdzniecības nosacījumu attīstību. Tādējādi tirdzniecības bilances deficīts turpinās samazināties, lai arī lēnāk nekā 2008. gadā, ko noteiks gan pakāpenisks iekšējā patēriņa kāpums, gan importa nepieciešamība eksporta produktu ražošanai.

Pēdējos gados pieauga pakalpojumu imports, un arī 2008. gadā ir sagaidāms pakalpojumu bilances pozitīvā saldo samazinājums, jo pieaug personiskie braucieni uz ārzemēm, kravu pārvadājumu imports, kā arī citu pakalpojumu imports. Vidējā termiņā ir sagaidāms, ka pakalpojumi bilance būs pozitīva, palielinoties pārvadājumiem, tūrisma braucieniem, finanšu un citiem pakalpojumiem.

1.14. att. Investīciju un uzkrājumu bilance.

Ienākumu negatīvo saldo nosaka arvien pieaugošā ārējā parāda apkalpošanas izmaksu kāpums. Ienākumu kontu uzlabo ārvalstīs strādājošo Latvijas iedzīvotāju ienākumi, bet šos ienākumus pārsniedz ārvalstu investīciju ienākumi, ņemot vērā augsto uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju apjomu un banku sistēmas aizņēmumus citu investīciju veidā. Vidējā termiņā var sagaidīt ienākumu negatīvā konta stabilizāciju un nelielu samazinājumu, ko ietekmēs lēnāka iekšzemes izaugsme un attiecīgi zemāka kapitāla atdeve.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs. Kontā tiek atspoguļota arī daļa no ES saņemtā finansējuma un valdības maksājumi ES budžetā. Taču daudz lielāki pēc apjoma ir privātā sektora kārtējie pārvedumi, kas uzrāda pozitīvu bilanci.

Kapitāla un finanšu konts uzrāda pozitīvu līdzekļu ieplūdi Latvijā un Latvijas Bankas rezerves palielinās. Kapitāla konts lielā mērā atspoguļo ES fondu ieplūdes, kas tiek izmantotas kapitālieguldījumiem Latvijā. Sagaidāmās ES fondu līdzekļu plūsmas uzlabos kapitāla konta un kārtējo pārvedumu konta bilanci vidējā termiņā.

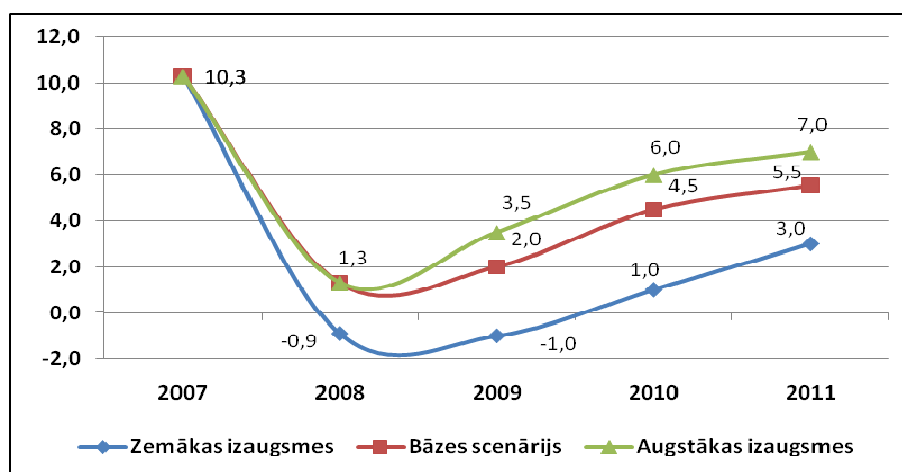
Ārvalstu tiešās investīcijas ir ļoti svārstīgas un situāciju var ietekmēt dažu nozīmīgu investoru darbība Latvijā. 2007. gadā ārvalstu tiešo investīciju bilance veidoja 7,2% no IKP. Vidējā termiņā ārvalstu tiešo investīciju ieplūdes apjoms palielināsies, tomēr to īpatsvars pret IKP samazināsies, ko noteiks zemāki nerezidentu ieguldījumi Latvijas nekustāmo īpašumu tirgū.

Portfeļieguldījumu bilancei ir tendence būt negatīvai, jo Latvijas uzņēmēji veic vairāk investīciju ārvalstīs, nekā tās tiek veiktas Latvijā, lai gan situāciju var izmainīt atsevišķas liela apjoma operācijas, piemēram valsts eiroobligāciju izlaidšana, kā tas ir redzams 2008. gadā. Citu investīciju konta bilance ir strauji pieaugusi beidzamo gadu laikā, un tā pamatā atspoguļo Latvijas banku aizņēmumus ārvalstīs, gan no mātes bankām, gan sindicēto kredītu veidā.

Maksājumu bilances tekošā konta deficīts vidējā termiņā samazināsies un atbilstoši scenārijam 2011. gadā būs 9,1%, ko var uzskatīt par būtisku korekciju, salīdzinot ar 2007. gadu.

1.7. Makroekonomiskā scenārija riski

Latvijas tautsaimniecība, sākot no 2005. gada, ir attīstījusies virs tās potenciālā līmeņa, kas no teorijas viedokļa nozīmē to, ka ilgstoši atrodas šādā stāvoklī, tautsaimniecībā pieaug nesabalansētība. Rezultātā pēdējos gados ir novērots spiediens gan uz inflāciju, gan uz maksājumu bilances tekošā konta deficīta lielumu. Šobrīd šo risku ilgstoša pastāvēšana ir veicinājusi tautsaimniecības pieauguma tempu lejupslīdi, kas samazina Latvijas iespējas turpmākajos gados turpināt straujo konverģences procesu arī vidējo Eiropas Savienības līmeni.

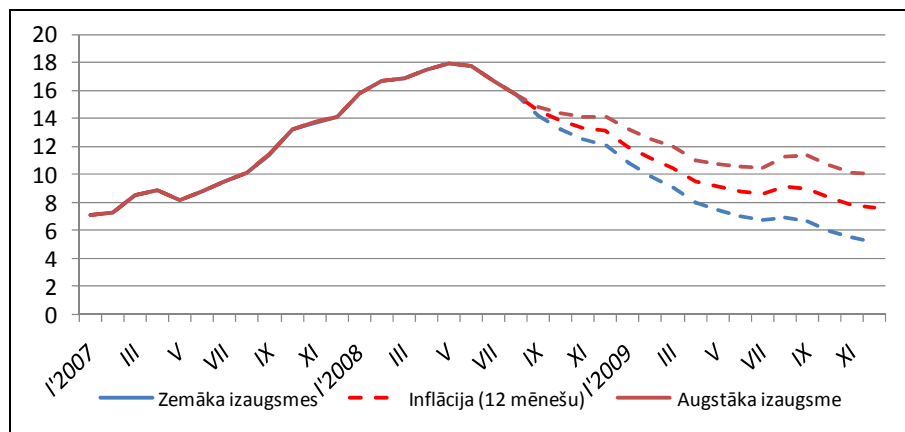

1.15. att. IKP pieauguma prognoze salīdzināmajās cenās, %.

Pēdējos gados strauji ir augusi tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju samaksa, kas ir veicinājis vienības darba izmaksu straujo pieaugumu, kas savukārt tiešā veidā ietekmē Latvijas rūpnieku konkurētspēju Eiropas Savienības kopējā tirgū. Iepriekš viens no galvenajiem konkurētspējas faktoriem kopējā tirgū bija tieši zemās izmaksas, taču tuvākajā nākotnē Latvijas ražotāji būs spiesti pārorientēties uz kvalitatīvākas un ar augstāku pievienoto vērtību produkcijas ražošanu. Esošajā situācijā pastāv risks Latvijas ārējās tirdzniecības bilances deficīta pieaugumam, kam par pamatu ir galveno tirdzniecības partneru – Baltijas un ES valstu – tautsaimniecību ekonomiskās attīstības tempu samazinājums.

2008. gadā joprojām reālais darba samaksas pieaugums pārsniedz vidējo produktivitātes pieaugumu, ko nosaka saspringtā darba tirgus situācija. Vidējā termiņā šāda situācija var izraisīt vēl lielākas tautsaimniecības attīstības nesabalansētības problēmas, ko izraisīs nepamatoti augstās vienības darba spēka izmaksas attiecībā pret pievienotās vērtības īpatsvaru.

2008. gada beigās un 2009. gada pirmajā pusē nekustamā īpašuma tirgū aktivitātes kritums būs sasniedzis savu maksimumu, kā rezultātā samazināsies noslēgto darījumu skaits un to cena. To, galvenokārt, ietekmēs Latvijas kredītiestāžu ieņemtā nogaidošā pozīcija attiecībā uz jaunu hipotekāro kredītu izsniegšanu. Tā rezultātā iespējams daudzi šobrīd iesāktie un arī pabeigtie objekti netiks realizēti, kas novedīs pie būvniecības nozarē strādājošo uzņēmumu maksātne-spējas un darbinieku atlaišanas.

1.16. att. Gada inflācijas prognoze, %.

2008. gada II un III ceturksnī ir novērojams atslābums pasaules patēriņa preču sektorā – samazinās cenu līmenis gan energoresursu tirgū, gan pārtikas preču tirgū. Tomēr pastāv risks, ka, sākot ar 2008. gada IV ceturksni, var atsākties cenu kāpums, kas tiešā veidā ietekmēs Latvijas tautsaimniecību, kā arī kopējo ES ekonomiku. Pēdējo gadu laikā arī Latvijas galvenie tirdzniecības partneri – ES valstis, īpaši jaunās dalībvalstis, saskaras ar inflācijas radītajām problēmām, kas sadārdzina importu, tādējādi radot papildus spiedienu cenu līmenim.

Šogad iezīmējās ekonomiskās aktivitātes kritums vairumā pasaules tautsaimniecību, tajā skaitā Eiropas Savienībā un Krievijas Federācijā, kas ir Latvijas galvenie tirdzniecības partneri. Vairumā ES valstu šogad ir novērojams inflācijas līmeņa pieaugums un IKP pieauguma tempu samazinājums, ko ir veicinājis būvniecības nozaru samazinājums un krīze pasaules finanšu tirgos. Rezultātā ir krities valstu iekšējais pieprasījums un tādējādi arī pieprasījums pēc importa, kas var negatīvi atspoguļoties uz Latvijas ārējās tirdzniecības bilanci. Īpaši to var ietekmēt ekonomikas pasliktināšanās Igaunijā un Lietuvā, kas kopumā veido aptuveni 25% no Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījuma.

2. Fiskālās politikas ietvars

Ņemot vērā makroekonomisko situāciju valstī un izvērtējot valsts budžeta ieņēmumu izpildi, Saeima 2008. gada jūlijā veica grozījumus likumā „Par valsts budžetu 2008. gadam”. Grozījumi paredz nodrošināt valsts budžetā pārpalikumu 0,05% apmērā no iekšzemes kopprodukta jeb 8,4 milj.latu. Sākotnēji 2008. gadā valsts budžeta pārpalikums tika plānots 161,1 milj. latu apmērā.

Kopumā 2008. gada astoņos mēnešos fiskālā situācija ir pasliktinājusies, lai gan valsts budžetā bija pārpalikums. 2008. gada astoņos mēnešos salīdzinājumā ar 2007. gada atbilstošo periodu valsts budžeta finansiālais pārpalikums samazinājās par 199,5 milj. latu un bija 62,6 milj. latu.

2008.gada 4.septembrī Ministru kabineta sēdē tika izskatītas ekonomikas attīstības prognozes vidējam termiņam un tika pieņemts lēmums, kas paredz valsts budžeta izdevumu samazināšanu attiecībā pret precizēto vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas 2009. – 2011.gadam ietvaru. Izdevumu samazinājums pamatā neskāra izdevumus, kurus nosaka valsts uzņemtās saistības (izdevumi valsts parāda vadībai, iemaksas EK budžetā, izdevumu ES fondu apguvei, sociālie pabalsti u.c. obligātie maksājumi).

Ministru kabinets pieņēma lēmumu neveikt iepriekš nolemto darba samaksas palielināšanu (izdevumus saglabājot 2008.gada līmenī) šādām no valsts budžeta finansētajām nodarbināto kategorijām:

- pedagogiem;
- ārstniecības personām;
- kultūras sektorā strādājošajiem;
- tiesnešiem un tiesu darbiniekiem;
- prokuroriem.

2009. gada valsts budžetā tiek plānots deficīts 1,85% apmērā no IKP, kas ir ciešā saistībā ar vispārpieņemto ekonomikas cikliskuma koncepciju. Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās gadījumos, īpaši, kad to ietekmē iekšzemes patēriņa pieauguma tempu samazinājums, ir nepieciešams izmantot stimulējoša rakstura fiskālos instrumentus, kas šajā gadījumā ir budžeta deficīts. 2009. gadā valdība plāno stimulēt tautsaimniecību, nodrošinot budžeta līdzekļus ES fondu apguvei un veicot investīciju projektus.

Tabula. Valsts konsolidētā budžeta finansiālā bilance, % no IKP

	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts	plāns	projekts		
Finansiālā bilance	+0,7	+0,05	-1,85	-1,32	+1,2

3. Valsts parāds un plānotie aizņemšanās pasākumi 2009.-2011. gadā

Finansēšanas nepieciešamības apjoms 2009.-2011. gadam prognozēts, balstoties uz Makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvarā 2009.-2011. gadam ietvertu valsts budžeta finansiālās bilances prognozi šim periodam, kā arī ņemot vērā līdz 2008. gada 15. septembrim uzņemto 2009.-2011. gadā dzēšamo valsts parāda saistību kopējo apjomu, kas veido 262,5 milj. latu. Bāzes finansēšanas nepieciešamības prognoze sagatavota ar pieņēmumu, ka valsts budžeta finansējamie tīrie aizdevumi turpmākajos gados neveidos būtisku pieaugumu salīdzinot ar 2008. gadā plānoto apjomu. Kā arī aprēķinā ietverta likvīdo naudas līdzekļu minimālā rezerve 100 milj. latu apmērā, kas jānodrošina uz 2010., 2011., 2012. gada 1. janvāri sabalansēta valsts budžeta izpildes cikla un saistību izpildes nodrošināšanai katra gada sākumā.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, kopējā bāzes finansēšanas nepieciešamība 2009.-2011. gadam novērtēta ~ 1,2 mlrd. latu apmērā, t.sk. finansēšanas nepieciešamība 2009. gadā prognozēta ~720 milj. latu apmērā.

3.1. tabula. Finansēšanas aprēķins 2009. - 2011. gadam (milj. latu)

	2009.gads	2010.gads	2011.gads	KOPĀ
Iekāzemes kopprodukts (IKP)	17 820.8	19 735.4	21 769.1	
<i>Valsts budžeta finansiālā balance % no IKP</i>	<i>-1.85%</i>	<i>-1.32%</i>	<i>1.20%</i>	
Valsts budžeta finansiālā balance un finansējamie tīrie aizdevumi*	-503.7	-434.5	87.2	-851.0
Valsts parāda dzēšana:	-116.5	-59.2	-86.8	-262.5
<i>faktiski emitētā iekšējā parāda dzēšana**</i>	<i>-101.7</i>	<i>-46.3</i>	<i>-75.6</i>	<i>-223.6</i>
<i>faktiskā ārējā parāda dzēšana</i>	<i>-14.8</i>	<i>-13.0</i>	<i>-11.2</i>	<i>-38.9</i>
<i>Likvīdo naudas līdzekļu <u>minimālā</u> rezerve, kas jānodrošina uz nākamā gada 1.janvāri</i>	<i>-100.0</i>	<i>-100.0</i>	<i>-100.0</i>	<i>-100.0</i>
Finansēšanas nepieciešamība (-)/pārpalikums (+) kopā	-720.2	-593.7	-99.6	-1 213.5
Uzkrātā finansēšanas nepieciešamība (-)/ pārpalikums (+)	-720.2	-1 213.9	-1 213.5	

* finansējamie tīrie aizdevumi ir valsts budžeta aizdevumu un aizdevumu atmaksu starpība

** līdz 15.09.2008. uzņemtās iekšējā parāda saistības

Jāatzīmē, ka ekonomiskās attīstības turpinošās lejupslīdes apstākļos pieaug risks, ka faktiskie valsts budžeta izpildes rādītāji var neatbilst plānotajiem, izraisot finansēšanas nepieciešamības apjoma un likviditātes risku pieaugumu. Šajā gadījumā būtu jāpiesaista ievērojama apjoma papildu finanšu resursi, kā rezultātā rastos spiediens arī uz finanšu resursu izmaksām, kas tiktu piemērotas Latvijas valdībai veicot aizņēmumus gan iekšējā, gan ārējā finanšu tirgū, palielinoties iekļautā kredītriska uzcenojumam, kas krīzes situācijā varētu būt ievērojams. Līdz ar to, lai ierobežotu finanšu riskus un samazinātu iespējamās aizņemšanās izmaksas, stratēģiski jānodrošina resursi efektīvai finanšu vadībai vidējā termiņā, savlaicīgi izmantojot pieejamās aizņemšanās iespējas finanšu tirgos.

2009. gadā valsts iekšējie aizņēmumi galvenokārt tiks izmatoti valsts iekšējā parāda saistību pārfinansēšanai. Pašreiz no valsts iekšējā aizņēmuma instrumentiem 2009. gadā paredzēts izmantot īstermiņa valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisijas ar dzēšanas termiņu seši un divpadsmit mēneši, kā arī atkarībā no finanšu tirgus situācijas plānots izmantot kādu no vidēja vai ilgtermiņa iekšējā aizņēmuma instrumentiem (obligāciju emisijas ar dzēšanas termiņu pieci vai vienpadsmit gadi). Tomēr gadījumā, ja dažādu faktoru ietekmē (izmaiņas finanšu tirgus situācijā, pieprasījuma pēc valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem samazinājums u.c.) visus nepieciešamos finanšu resursus nebūs iespējams aizņemt iekšējā tirgū, papildu latu resursu nodrošināšanai iespējams veikt uz laiku brīvo eiro resursu konvertācijas, kā arī īstermiņa likviditātes nodrošināšanai vietējā finanšu tirgū iespējams izmantot Valsts kases noslēgtos līgumus ar kredītiestādēm par kredītlīniju (overdraftu) vai termiņa aizņēmumu piešķiršanu.

Ievērojami lielākā apjomā 2009. gadā tiek plānots piesaistīt resursus ārējā finanšu tirgū. 2009. gada sākumā ir iespējamas publiskas vērtspapīru emisijas, kuras atkarībā no situācijas pasaules finanšu tirgos varētu notikt Japānas un Šveices vietējos tirgos, kā arī paredzama eiro obligāciju papildus emisija vismaz 600 milj. eiro vai jauna etalona emisija 1 miljarda eiro apmērā.

2009. gadā paredzams centrālās valdības parāda pieaugums par ~1 mlrd. latu, un 2009. gada beigās uzskaites vērtībā tā apjoms prognozēts ~2 820 milj. latu jeb 15,8 % no IKP.

3.2. tabula. Centrālās valdības parāds 2008.-2011. gadā (milj. latu)

	2008	2009	2010	2011
	<i>(prognoze)</i>			
Centrālās valdības parāds kopā	1 685,0	2 819,5	3 790,3	4 233,5
<i>% pret IKP</i>	<i>10,5%</i>	<i>15,8%</i>	<i>19,2%</i>	<i>19,4%</i>
Iekšējais parāds	533,2	506,4	490,2	444,6
Ārējais parāds	1 151,8	2 313,1	3 300,1	3 788,9

Ņemot vērā finanšu un makroekonomiskos riskus, paredzams, ka centrālās valdības parāds arī nākamajos gados veidos pieaugumu, tomēr vidējā termiņā nepārsniegs Māstrihtas līgumā noteikto parāda apjoma kritēriju, kas ir 60% no IKP.

4. Nodokļu un nenodokļu ieņēmumu prognozes

Pēdējos gados Latvijas tautsaimniecībai strauji attīstoties, bija vērojama arī strauja **nodokļu ieņēmumu** attīstība. Nodokļu ieņēmumu pieaugums ir nodrošinājis arī kopējo valsts budžeta ieņēmumu pieaugumu, tādējādi veicinot finansiālā pārpalikuma veidošanos valsts budžetā.

Nodokļu ieņēmumu pieauguma tempi saglabājās augsti, turklāt straujākais nodokļu ieņēmumu pieaugums – 34,0%, bija vērojams 2007. gadā. Lai gan nodokļu ieņēmumu pieaugumu galvenokārt ir sekmējusi strauja ekonomiskā izaugsme, tomēr būtiska ietekme bija arī izmaiņām nodokļu politikā.

Šobrīd ekonomikas attīstības tempiem palēninoties, ir vērojama arī nodokļu ieņēmumu pieauguma tempu samazināšanās.

2.1. tabulā ir sniegti kopējie nodokļu ieņēmumi sadalījumā pa veidiem laika periodā no 2004. līdz 2011. gadam. Nodokļu ieņēmumu prognoze 2009. – 2011. gadam ir sagatavota, ņemot vērā prognozējamās nodokļu likumdošanas izmaiņas, kā arī makroekonomisko scenāriju un ar to saistītos riskus. Savukārt nodokļu ieņēmumu plāns 2008. gadam ir saskaņā ar likumu „Grozījumi likumā „Par valsts budžetu 2008. gadam””, kas tika pieņemts Saeimā 2008. gada 30. jūlijā.

4.1. tab. Nodokļu ieņēmumi, milj. latu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts				plāns	prognoze		
Nodokļu ieņēmumi kopā	2 046,6	2 575,3	3 340,8	4 475,5	5 253,2	5 713,9	6 202,8	6 691,1
Sociālās apdrošināšanas iemaksas*	662,4	780,6	1 000,2	1 377,4	1 701,7	1 954,0	2 212,0	2 468,0
Pievienotās vērtības nodoklis	486,7	677,1	930,5	1 202,9	1 263,1	1 288,0	1 314,1	1 341,2
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	435,5	509,1	657,2	888,0	1 058,0	1 106,6	1 206,0	1 303,0
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	127,8	180,7	253,8	399,8	529,0	605,0	671,0	738,0
Akcīzes nodoklis	234,6	314,0	366,2	448,1	541,2	602,8	637,0	672,1
Nekustamā īpašuma nodoklis	56,8	61,6	66,4	74,2	74,0	71,4	72,0	73,3
Muitas nodoklis	17,1	19,2	20,7	27,8	31,0	33,8	36,8	40,2
Izložu un azartspēļu nodoklis	10,2	13,1	21,0	29,7	30,2	26,6	27,1	27,7
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis	7,3	9,5	13,7	16,7	14,2	14,6	14,9	15,3
Dabas resursu nodoklis	8,3	10,3	11,0	10,4	10,4	10,8	11,2	11,7
Elektroenerģijas nodoklis				0,5	0,5	0,5	0,7	0,7

*ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā.

Vidēja termiņa nodokļu ieņēmumu prognožu sagatavošanas procesā tika ņemta vērā Labklājības ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts kases, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas u.c. institūciju sniegtā informācija.

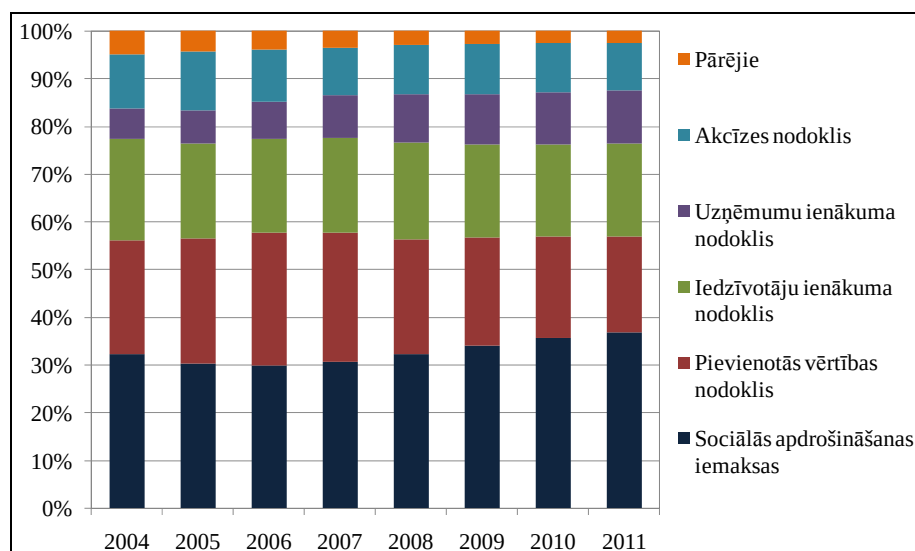
Kopumā tiek prognozēts, ka vidējā termiņā nodokļu ieņēmumu pieauguma tempi vairs nesaglabāsies augsti. ņemot vērā makroekonomisko scenāriju, kas paredz zemāku ekonomisko izaugsmi nekā iepriekš prognozēts, nodokļa ieņēmumu pieauguma tempi tiek prognozēti vidēji 8% gadā. Atbilstoši pro-

gnozēm nodokļu ieņēmumu īpatsvars iekšzemes kopproduktā samazināsies no 32,6% 2008. gadā līdz 30,7% 2011. gadā.

Pēdējos gados straujākais nodokļu ieņēmumu pieaugums bija vērojams **tiešo nodokļu** tai skaitā uzņēmumu ienākuma nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa, sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumiem.

Straujo darba nodokļu (iedzīvotāju ienākuma nodokļa, sociālās apdrošināšanas iemaksu) ieņēmumu pieaugumu galvenokārt veicināja straujš vidējās darba samaksas tautsaimniecībā pieaugums. Darba nodokļu ieņēmumus pozitīvi ir ietekmējusi arī minimālās mēneša darba samaksas paaugstināšana, kas tiek veikta jau kopš 2006. gada.

Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības prognozes šobrīd paredz darba samaksas fonda pieauguma tempu samazināšanos, kas savukārt palēninās darba nodokļu ieņēmumu attīstību turpmāko gadu laikā.

4.1. att. Nodokļu ieņēmumu struktūra, %.

Jāatzīmē, ka **sociālās apdrošināšanas iemaksu** ieņēmumu pieaugums pēdējo gadu laikā ir bijis galvenais faktors, kas nodrošināja būtisku pārpalikumu sociālās apdrošināšanas budžetā. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugums valsts budžetā 2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu bija viens no augstākajiem – 37,7 procenti. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) sākotnējais plāns 2008. gadam tika paaugstināts līdz 1 701,7 milj. latu, ņemot vērā sekmīgo nodokļa ieņēmumu sešu mēnešu plāna izpildi – 108,1% apmērā. Saskaņā ar plānoto 2008. gadā sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi salīdzinājumā ar 2007. gadu pieaugs par 23,5 procentiem. Kopumā vidējā termiņā, pamatojoties uz prognozēto darba samaksas fonda pieaugumu, kas ir būtiski lēnāks nekā 2008. gadā, arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugums tiek prognozēts vidēji 13% gadā.

Kopš 2005. gada **iedzīvotāju ienākuma nodokļa** politikas pasākumi tiek vērsti uz nodokļa sloga samazināšanu iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem – tiek palielināts ar nodokli neapliekamais minimums, kā arī atvieglojumi par apgādājamajiem. Tomēr jāatzīmē, ka, neskatoties uz minēto nodokļu politikas pasākumu negatīvo ietekmi uz budžetu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pēdējos gados ir pieauguši un to pieauguma temps ir bijis augsts (2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu – 35,1%).

Lai gan kopējo iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu plāns 2008. gadam tika paaugstināts līdz 1 058,0 milj. latu, ņemot vērā nodokļa ieņēmumu sešu mēnešu plāna pārpildi par 7,7%, kopumā tiek plānots, ka 2008. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi salīdzinājumā ar 2007. gadu pieaugs par 19,2 procentiem.

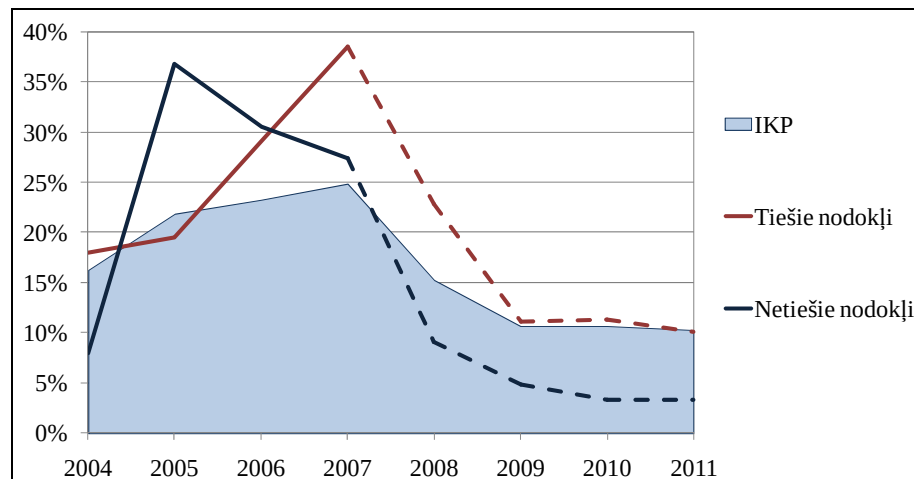
Pamatojoties uz prognozēto darba samaksas fonda pieauguma samazināšanos vidējā termiņā, kā arī Ministru kabineta lēmumu par turpmāko ar nodokli neapliekamā minimuma un atvieglojuma par apgādībā esošu personu apmēra paaugstināšanu 2009. gadā, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi vidējā termiņā tiek prognozēti ar pieaugumu vidēji 7% gadā.

Savukārt **uzņēmumu ienākuma nodokļa** ieņēmumu plāns 2008. gadam tika samazināts līdz 529,0 milj. latu, ņemot vērā risku, ka valsts budžetā netiks saņemts iepriekš prognozētais nodokļa maksājums SIA „Lattelecom” privatizācijas rezultātā, par kuru Ministru kabinetā netika pieņemts lēmums.

Vidējā termiņā būtiskas izmaiņas uzņēmumu ienākuma nodokļa politikā nav paredzētas un uzņēmumu ienākuma nodokļa likme – 15%, kas ir spēkā no 2004. gada un ir viena no zemākajām Eiropas Savienībā, tiks saglabāta. Pēdējos gados bija būtiski pieaugusi uzņēmumu deklarētā peļņa, kas bija arī viens no uzņēmumu ienākuma nodokļa likmes samazināšanas politikas mērķiem. Tas sekmēja būtisku uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu. 2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi pieauga par 57,5%, kas ir līdz šim lielākais pieaugums.

Tiek prognozēts, ka uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2009. gadā un vidējā termiņā pieaugs lēnāk nekā līdz šim, jo lielā mērā tos ietekmēs uzņēmējdarbības rezultāti 2008. gadā, kas tiek prognozēti zemāki nekā 2007. gadā. Tiek prognozēts, ka vidējā termiņā uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieauguma tempi būs vidēji 12% gadā.

Netiešo nodokļu tai skaitā pievienotās vērtības nodokļa, akcīzes nodokļa, muitas nodokļa, vieglo automobiļu un motociklu nodokļa ieņēmumu pieauguma tempam kopš 2005. gada ir vērojama samazinājuma tendence un tas ir bijis lēnāks nekā tiešo nodokļu ieņēmumu pieauguma temps. Jāatzīmē, ka kopumā nodokļu ieņēmumi pēdējos gados ir pieauguši straujāk nekā iekšzemes kopprodukts.

4.2. att. Iekšzemes kopprodukta, tiešo un netiešo nodokļu ieņēmumu pieauguma tempi faktiskajās cenās, %.

Būtisku īpatsvaru kopējos nodokļu ieņēmumos veido **pievienotās vērtības nodokļa** ieņēmumi. Lai gan pēdējos gados pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumiem ir bijis augsts pieauguma temps, ir novērojama šo nodokļa ieņēmumu pieauguma tempu pakāpeniska palēnināšanās. 2005. gadā salīdzinājumā ar 2004. gadu pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi pieauga par 39,1%, savukārt 2006. gadā salīdzinājumā ar 2005. gadu – par 37,4%, 2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu – par 29,3 procentiem. Kā pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu sekmējošus faktorus var minēt līdz šim augsto iekšzemes pieprasījuma līmeni, mazumtirdzniecības kopējā apgrozījuma un importa pieaugumu. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2007. gadā lielākie pievienotās vērtības nodokļa maksātāji nozaru griezumā bija: vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, automobiļu un motociklu pārdošana, būvniecība.

Ņemot vērā mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma tempu samazināšanās tendences, kā rezultātā pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu 2008. gada sešu mēnešu plāns netika izpildīts, tika samazināts pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu plāns kopumā 2008. gadam līdz 1288,0 milj. latu.

Ņemot vērā, ka vidējā termiņā netiek plānotas būtiskas pievienotās vērtības nodokļa likmju izmaiņas, kā arī ņemot vērā makroekonomisko scenāriju, kas paredz būtiski zemāku izaugsmi salīdzinājumā ar iepriekš prognozēto, pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieauguma temps tiek prognozēts zems, vidēji 2,0% gadā.

Vērtējot **akcīzes nodokļa** ieņēmumus un tos ietekmējošos faktorus, jāatzīmē, ka līdz šim akcīzes nodokļa politika galvenokārt tika īstenota akcīzes nodokļa likmju saskaņošanas virzienā ar Eiropas Savienības prasībām. Atbilstoši Latvijai piešķirtajiem pārejas periodiem būtiski tika palielinātas akcīzes nodokļa likmes naftas produktiem, kā arī tabakas izstrādājumiem. Arī 2008. gada 1. janvārī tika veikta akcīzes nodokļa likmju palielināšana atsevišķiem naftas produktiem, piemēram, benzīnam un dīzeļdegvielai, kā arī cigaretēm.

Ņemot vērā minēto akcīzes nodokļa likmju pieaugumu, kā arī veiksmīgo 2008. gada sešu mēnešu plāna izpildi 108,8% apmērā, kopējo akcīzes nodokļa ieņēmumu plāns 2008. gadam netika pārskatīts un tas ir 541,2 milj. latu.

Sagatavojot akcīzes nodokļa ieņēmumu prognozi vidējam termiņam, tika ņemts vērā, ka 2009. gadā pēdējo reizi saskaņā ar Latvijai piešķirto pārejas periodu notiek nodokļa likmju paaugstināšana cigaretēm (no 17,8 latiem līdz 22,5 latiem par 1000 cigaretēm plus no 32,2% līdz 34,5% no maksimālās mazumtirdzniecības cenas). Tāpat 2009. gadā tiek plānots paaugstināt akcīzes nodokļa likmi pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (no 630 latiem līdz 705 latiem par 100 litriem absolūtā alkohola), kā arī citai smēķējamai tabakai (no 14 latiem līdz 23 latiem par 1000 gramu tabakas).

Tā kā vidējā termiņā akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana netiek paredzēta, savukārt nodokļa bāzes pieaugums galvenajiem akcīzes preču veidiem tiek prognozēts lēnāks nekā iepriekš, līdz ar to akcīzes nodokļa ieņēmumu pieauguma tempi ir prognozējami vidēji 7,5% gadā.

Nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā laika periodā no 2005. gada līdz 2011. gadam ir atspoguļoti 2.2. tabulā. Nenodokļu ieņēmumu prognoze vidējam termiņam ir sagatavota, galvenokārt ņemot vērā iepriekšējo gadu faktiskās izpildes datus, kā arī izmaiņas likumdošanas aktos. Nenodokļu ieņēmumu plāns 2008. gadam ir saskaņā ar likumu „Grozījumi likumā „Par valsts budžetu 2008. gadam””.

Sagatavojot nenodokļu ieņēmumu prognozes vidējām termiņam, tika ņemta vērā arī Latvijas Bankas un Valsts kases sniegtā informācija.

4.2. tab. Galvenie nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā, milj. latu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	fakts			plāns	prognoze		
Nenodokļu ieņēmumi kopā, t.sk.	170,2	188,8	224,4	295,6	257,6	255,2	260,4
Ieņēmumi no dividendēm	48,4	46,5	59,5	98,1	84,9	86,0	87,5
Valsts nodevas par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem	48,9	71,9	82,6	85,7	84,8	82,0	84,7
Transportlīdzekļu ikgadējā nodeva	18,5	20,6	25,2	28,8	30,0	31,2	32,4
Procentu ieņēmumi	16,2	16,9	21,0	26,2	19,8	18,7	17,4
Naudas sodi un sankcijas	9,6	13,1	13,4	15,2	16,2	15,5	16,3

Lielāko daļu valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumos pēdējos gados ir veidojuši ieņēmumi no valsts nodevām par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem (turpmāk tekstā – ieņēmumi no valsts nodevām par juridiskajiem pakalpojumiem), kā arī ieņēmumi no dividendēm (par valsts kapitāla izmantošanu).

2007. gadā tika novērots būtiski lēnāks **valsts nodevas par juridiskajiem pakalpojumiem** ieņēmumu pieauguma temps, kuru galvenokārt ietekmēja re-

ģistrēto ķīlas līgumu skaita samazināšanās, samazinoties kreditēšanas pieauguma tempiem ekonomikā. Līdzīga tendence turpinās arī 2008. gadā. Pamatojoties uz iepriekš minēto, 2008. gadā šīs ieņēmumu pozīcijas plāns tika būtiski samazināts, kā arī 2009. gadā ieņēmumi no valsts nodevām par juridiskajiem un citiem pakalpojumiem tiek prognozēti mazāki nekā plānots 2008. gadā.

Lielu daļu no valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumiem veido arī **ieņēmumi no dividendēm** (maksājumiem par valsts kapitāla izmantošanu). Lielākie dividenžu maksātāji pēdējos gados ir SIA „Lattelecom”, VAS „Latvijas valsts meži”, Latvijas banka un A/S „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 1. jūlija sēdes protokola Nr. 45 31.§ „Par grozījumiem likumā „Par valsts budžetu 2008. gadam”” 2008. gadā tika nolemts veikt budžetā šādus vienreizējus papildu maksājumus:

- VAS „Latvijas dzelzceļš” 13,0 milj. latu;
- VAS „Latvijas valsts meži” 3,6 milj. latu.

Ņemot vērā, ka 2009. gadā iepriekš minētie ārkārtas ieņēmumi netiktu veikti, ieņēmumi no dividendēm tiek prognozēti 84,9 milj. latu apmērā, t.i., par 13,2 milj. latu mazāk nekā 2008. gadā. Prognozēs izmantots pieņēmums, ka ieņēmumu no dividendēm pieaugums iekšzemes kopproduktā saglabājas 2008. gada līmenī.

Kopumā vidējā termiņā būtisks nenodokļu ieņēmumu pieaugums valsts pamatbudžetā netiek prognozēts.

5. Paskaidrojums par valsts pamatbudžeta kopējo izdevumu izmaiņām 2010. un 2011. gadā

Vidēja termiņa budžeta plānošanas principi nosaka, valsts budžeta izdevumi tiek plānoti trim gadiem, kurus veido budžeta likums vienam gadam un maksimāli noteiktas izdevumu kopapjoms turpmākajiem diviem gadiem. 2010. un 2011.gadam ministrijām un citām valsts iestādēm ir paredzēti līdzekļi iepriekšējos gados uzsākto pasākumu finansēšanai, vai arī tiek paredzēti līdzekļi jaunu prioritāro pasākumu finansēšanai.

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Valsts pamatbudžeta izdevumi (bruto)	4 051 532,2	4 251 597,2	4 423 223,6	4 202 081,9
Valsts speciālā budžeta izdevumi (bruto)	1 220 798,4	1 557 201,8	1 690 450,8	1 824 485,4

01. Valsts prezidenta kanceleja

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	3 263,7	3 399,1	3 399,1	3 199,4
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 263,7	3 399,1	3 399,1	3 199,4
Izdevumi - kopā	3 263,7	3 399,1	3 399,1	3 199,4

02. Saeima

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	15 047,8	18 820,8	26 853,0	21 843,8
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	259,0	259,0	259,0	259,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	14 788,8	18 561,8	26 594,0	21 584,8
Izdevumi - kopā	15 195,4	18 820,8	26 853,0	21 843,8
Finansiālā bilance	-147,6			
Naudas līdzekļi	147,6			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	147,6			

Būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	11 635,3	6 626,1
Latvijas Republikas Saeimas darbības nodrošināšanai, kā arī Eiropas Parlamenta deputātu atalgojumiem un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām	6 626,1	6 626,1
NATO Parlamentārās Asamblejas 2010.gada pavasara sesijas Rīgā rīkošanai	5 009,2	

03. Ministru kabinets

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	5 819,6	6 173,9	6 868,8	6 149,2
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	78,3	108,3	108,3	108,3
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	12,6			
Transferti	6,0			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	5 722,8	6 065,6	6 760,5	6 040,9
Izdevumi - kopā	5 833,9	6 173,9	6 868,8	6 149,2
Finansiālā bilance	-14,3			
Naudas līdzekļi	14,3			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	14,3			

Būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Finansējums Eiropas Savienības fondu jaunā plānošanas perioda (2007.-2013.g.) līdzfinansētajam tehniskās palīdzības projektam	719,6	
Reorganizējot Valsts civildienesta pārvaldi, finansējums no tās pārņemto funkciju nodrošināšanai	140,6	140,6

04. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	3 650,1	3 610,0	3 790,8	3 790,8
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 650,1	3 610,0	3 790,8	3 790,8
Izdevumi - kopā	3 650,1	3 610,0	3 790,8	3 790,8

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Piemaksām par izdienu saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 30. jūlija noteikumiem Nr. 334 „Noteikumi par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu un darbinieku atalgojumu, sociālajām garantijām un ar mācībām un kvalifikācijas celšanu saistīto izdevumu segšanu”	106,7	106,7

05. Tiesībsarga birojs

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	1 303,0	1 302,6	1 317,6	1 316,1
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 303,0	1 302,6	1 317,6	1 316,1
Izdevumi - kopā	1 303,0	1 302,6	1 317,6	1 316,1

07. Informācijas analīzes dienests

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	565,8	537,2	601,4	601,4
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	565,8	537,2	601,4	601,4
Izdevumi - kopā	565,8	537,2	601,4	601,4

10. Aizsardzības ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	265 050,6	294 487,4	354 868,4	309 123,7
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	1 316,4	1 372,4	1 412,2	1 393,8
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	2 580,0	10 741,0	13 010,1	4 584,3
Transferti	18,7	18,7		
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	261 135,5	282 355,3	340 446,1	303 145,6
Izdevumi - kopā	267 218,0	294 487,4	354 868,4	309 123,7
Finansiālā bilance	-2 167,3			
Naudas līdzekļi	2 167,3			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	1 187,5			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	879,8			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	55 108,9	28,6
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	28,6	28,6
Pārejai uz profesionāliem bruņotajiem spēkiem	11 502,2	
NATO Spēku attīstības mērķu izpildei	7 622,5	
NBS vienību dalībai starptautiskajās operācijās	22 814,1	
NBS modernizācijai	10 754,3	
Valsts aizsardzības politikas realizācijai	1 765,4	
Jauniešu patriotiskās audzināšanas veicināšanai un Jaunsardzes centra attīstībai	187,3	
Ģeotelpiskās informācijas aģentūras attīstībai	434,5	

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Projekta „Jūras spēku patruļkuģu būve” īstenošanai	5 799,7	4 140,5
Projekta „Lielvārdes bāzes attīstība” īstenošanai	14 655,8	24 772,9
NATO Drošības investīciju programmas (NSIP) projektam „Nacionālo bruņoto spēku bāzes „Lielvārde” attīstības projekts” (ārvalstu finanšu palīdzība) īstenošanai	10 430,1	2 004,3

11. Ārlietu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns *	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	40 759,6	40 649,3	42 074,6	41 941,7
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	481,7	477,5	477,5	477,5
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	800,0	800,0	800,0	800,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	39 284,6	39 371,8	40 797,1	40 664,2
Izdevumi - kopā	40 937,4	40 649,3	42 074,6	41 941,7
Finansiālā balance	-177,7			
Naudas līdzekļi	177,7			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	177,7			

* t.sk. finansējums no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	885,3	885,3
Saskaņā ar MK 04.06.2007. rīkojumu Nr.334 „Par nekustamā īpašuma izpirkšanu Amerikas Savienotajās Valstīs, Vašingtonā, Latvijas Republikas vēstniecības vajadzībām”	420,0	420,0
Saskaņā ar MK 24.09.2008. rīkojumu Nr.572 „Par finansējuma piešķiršanu Ārlietu ministrijai Latvijas Republikas pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā ēkas Beļģijas Karalistē, Briselē, Avenue des Arts 23, telpu nomas maksas izdevumu segšanai”	465,3	465,3

FMZino_081008.doc; Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Iemaksas starptautiskajās organizācijās	283,2	323,2
Finansējums izdienas pensiju izmaksai diplomātiem, saskaņā ar Diplomātu izdienas pensiju likumu	145,0	152,4
Attīstības sadarbības projekti	1 020,0	1 020,0

12. Ekonomikas ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	97 726,2	118 868,0	58 831,8	46 836,7
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	4 377,3	4 137,6	4 142,6	4 133,8
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	2 479,5	1 341,0	30,4	
Transferti	109,4	115,9		
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	90 760,0	113 273,5	54 658,8	42 702,9
Izdevumi - kopā	98 332,1	118 868,0	58 831,8	46 836,7
Finansiālā bilance	-605,9			
Naudas līdzekļi	605,9			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	468,9			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	137,0			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	2 803,9	1,2
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	1,2	1,2
Lauksaimniecības skaitīšanas 2010.gadā sagatavošanas darbiem un norisei	2 000,0	
Tautas skaitīšanas 2011.gadā sagatavošanas darbiem un norisei	802,7	

13. Finanšu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	720 516,3	814 439,2	1 103 227,4	983 082,8
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	1690,2	1 968,0	1 968,0	1 968,0
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	3113,6	11 168,9	6 723,5	2 055,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	715 712,5	801 302,3	1 094 535,9	979 059,8
Izdevumi - kopā	721 000,8	814 689,2	1 103 227,4	983 082,8
Finansiālā bilance	-484,5	-250,0		
Aizņēmumi				
Aizdevumi	-174 000,0	-134 000,0	-134 000,0	-134 000,0
Naudas līdzekļi	174 484,5	134 250,0	134 000,0	134 000,0

Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	335,7			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	148,8	250,0		
Naudas līdzekļu aizdevumiem atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	174 000,0	134 000,0	134 000,0	134 000,0

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	0,7	0,7
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	0,7	0,7

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Procentu izdevumiem valsts iekšējā un ārējā parāda apkalpošanai un valsts parāda un aktīvu vadības kārtējiem izdevumiem	42 655,0	47 655,0
Koncepcijas „Par Valsts ieņēmumu dienesta centrālā aparāta struktūrvienību izvietojumu vienotās darba telpās” realizēšanas turpināšanai	2 696,2	2 696,2
Iemaksām ES budžetā (Kopā valsts budžetā iemaksām ES budžetā paredzēts 2010.gadā 201 862,5 tūkst. latu, 2011.gadā 222 930,0 tūkst. latu)	33 257,5	54 325,0
Vienotās Eiropas valūtas ieviešanas plāna īstenošanai	2 095,0	200,0
Apakšprogrammā 41.08.00 „Finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” (2009.gada budžetā – 312 057,9 tūkst. latu)	612 048 ,8	485 815,8

14. Iekšlietu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	239 141,5	235 771,4	240 492,9	241 539,1
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	15 660,3	16 294,3	16 294,3	16 294,3
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	1 193,3	697,2	12,6	3,7
Transferti	198,7			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	222 089,2	218 779,9	224 186,0	225 241,1
Izdevumi - kopā	239 141,5	235 771,4	240 492,9	241 539,1

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	255,6	255,6
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”	255,6	255,6

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Izdevumu samazinājums saistībā ar Eiropas Savienības prasībām atbilstošu pasu ieviešanas procesa noslēgšanu.	-3 382,5	- 4 522,8
Izdevumu samazinājums saistībā ar vairāku nozīmīgu Eiropas Savienības projektu īstenošanas pabeigšanu, tai skaitā Eiropas Kopienas Iniciatīvas INTERREG projekta pabeigšanu, pārejas programmas Transition Facility pabeigšanu, Eiropas Savienības projekta „Nacionālā Sodū reģistra pilnveidošana informācijas apmaiņai starp Eiropas Savienības dalībvalstu sodāmības reģistriem” pabeigšanu, kā arī Eiropas Bēgļu fonda 2005.-2007.gada programmas ieviešanas pabeigšanu (ārvalstu finanšu palīdzība).	-1 180,7	-1 189,6
Izdevumu palielinājums saistībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta transportlīdzekļu nomas izdevumu segšanu	2 925,2	2 925,2
Izdevumu palielinājums saistībā ar ēkas Rīgā, Gaujas ielā 17 nomas maksas izdevumu segšanu	871,4	871,4

15. Izglītības un zinātnes ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	350 072,0	281 788,2	305 548,6	278 614,3
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	57 438,0	31 919,8	32 547,1	22 662,8
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	10 380,0	10 410,4	10 532,5	10 532,5
Transferti	473,4	490,1	210,2	-
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	281 780,6	238 967,9	262 258,8	245 419,0
Izdevumi - kopā	352 763,9	280 657,5	304 152,4	277 218,1
Finansiālā balance	-2 691,9	1 130,7	1 396,2	1 396,2
Aizņēmumi	-3 288,9	-3 734,4	-3 999,8	-3 999,8
Aizdevumi	2 603,6	2 603,6	2 603,6	2 603,6
Naudas līdzekļi	3 377,1			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	3 273,5			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	103,6			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	219,7	219,7
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	219,7	219,7

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
No 2008.gada 1.septembra uzsāktajai pedagogu darba samaksas paaugstināšanas par 60 latiem nodrošināšanai saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.622	13 311,5	13 311,5
Latvijas Nacionālā Valsts sporta centra „Mežaparks” rekonstrukcijai	2 328,1	1 178,2

FMZino_081008.doc; Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

Tenisa centra „Lielupe” rekonstrukcijai	2 200,5	1 113,6
Lietišķo sporta veidu centra „Kleisti” attīstības projekta īstenošanai	2 264,3	1 145,9
Augstskolām samazināti ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi saskaņā ar „Likumu par budžetu un finanšu vadību” pārejas noteikumu 33.punktu	-19 244,3	-29 462,6
Samazināti izdevumi Eiropas Savienības struktūrfondu projektiem, Eiropas Savienības politikas iniciatīvas projektiem un atmaksām valsts pamatbudžetā par Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošanu 2004.-2006.gada periodā	-42 422,1	-50 249,9

16. Zemkopības ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	366 384,2	323 411,1	292 009,9	285 958,0
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	13 377,3	12 921,1	13 151,5	13 411,3
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	489,9	156,5	107,1	109,3
Transferti	2 616,2			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	349 900,7	310 333,5	278 751,3	272 437,4
Izdevumi - kopā	370 857,7	323 411,1	292 009,9	285 958,0
Finansiālā bilance	-4 472,8			
Aizņēmumi				
Aizdevumi				
Naudas līdzekļi	4 472,8			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	4 464,1			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	8 715			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	294,0	294,0
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009. gada 1. janvāri saskaņā ar MK 2008. gada 23. septembra noteikumiem Nr. 791	294,0	294,0

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Plānotas izdevumu izmaiņas saistībā ar ieņēmumu no maksas pakalpojumiem un citu pašu ieņēmumu palielinājumu Pārtikas un veterinārajam dienestam, Lauku atbalsta dienestam, Lauksaimniecības datu centram, Valsts meža dienestam, kā arī Lauksaimniecības riska fondu.	3 293,1	4 568,2
Ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi no EK par standarta maksājumu Latvijas valstij par katru pienācīgi izpildīto saimniecības darbības pārskatu	107,1	109,3
No 2008.gada 1.septembra uzsāktā pedagogu darba samaksas palielinājuma par 60 latiem nodrošināšanai saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.622.	1 208,7	1 208,7
Izdevumu palielinājums sakarā ar plānoto valsts pamatbudžetā iemaksājamo līdzekļu no valsts nodevas par dokumentu izsniegšanu, kas attiecas uz medību saimniecības izmantošanu, mednieku un medību vadītāju eksāmeniem	120,0	120,0

palielinājumu.		
----------------	--	--

17. Satiksmes ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	450 257,8	473 881,3	418 086,6	427 865,5
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	2 694,3	3 227,8	3 468,4	3 708,7
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	28 427,7	36 781,9	19 925,9	9 482,9
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	419 135,8	433 871,6	394 692,3	414 673,9
Izdevumi - kopā	464 734,2	477 073,4	425 150,5	427 865,5
Finansiālā bilance	-14 476,4	-3 192,1	-7 063,9	
Naudas līdzekļi	14 476,4	3 192,1	7 063,9	
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	429,3			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	14 047,1	3 192,1	7 063,9	

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	2,1	2,1
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	2,1	2,1

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Valsts autoceļu fondam dotācija no vispārējiem ieņēmumiem - finansēšanas avoti atbilstoši likumiem „Par autoceļiem”, „Par transportlīdzekļu ikgadējo nodevu” ir ieņēmumi no akcīzes nodokļa naftas produktiem, atbilstoši likumā paredzētajam procentuālam sadalījumam, un ieņēmumi no transportlīdzekļu ikgadējās nodevas. Valsts autoceļu fonda izdevumi 2008. gadā 236 156,1 tūkst. latu, 2009. gadā 240 264,9 tūkst. latu, 2010. gadā paredzēti 307 736 tūkst. latu, 2011. gadā – 331 336 tūkst. latu.	71 579,9	95 179,9
Izdevumu palielinājums, salīdzinot ar 2008. gadu Nozares vadības, Civilās aviācijas aģentūras un valsts aģentūras “Rīgas motormuzejs” darbības nodrošināšanai no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem	774,2	1 014,5

18. Labklājības ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	193 460,3	202 299,1	204 779,0	210 701,3
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	4 855,3	5 764,2	5 764,2	5 764,2
Transferti	11,1			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	188 593,9	196 534,9	199 014,8	204 937,1
Izdevumi - kopā	193 506,4	202 299,1	204 779,0	210 701,3
Finansiālā bilance	-46,1			
Naudas līdzekļi	46,1			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	46,1			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	6 530,1	6 708,3
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri <i>saskaņā ar MK 2008. gada 23. septembra noteikumiem Nr. 791</i>	836,4	836,4
Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta invalīdam kopš bērnības, tai skaitā apbedīšanas pabalsta, apmēra palielināšanai no 50 latiem līdz 75 latiem mēnesī ar 2009.gada 1.janvāri	3 313,5	3 491,7
Piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēra palielināšanai no 50 latiem mēnesī līdz 75 latiem mēnesī ar 2009.gada 1.janvāri	2 200,2	2 200,2
2008.gadā uzsāktā prioritārā pasākuma „Bērna invalīda kopšanas pabalsta paaugstināšana no 50 latiem līdz 150 latiem mēnesī ar 2008.gada 1. janvāri” turpināšanai 2010.gadā un 2011.gadā	180,0	180,0

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Programmā 20.00.00 "Valsts sociālie pabalsti"- valsts sociālo pabalstu izmaksu nodrošināšanai atbilstoši prognozētajam saņēmēju skaitam un plānoto pabalstu vidējiem apmēriem	3 686,5	22 259,0
Apakšprogrammā 04.00.00 „Valsts atbalsts sociālajai apdrošināšanai” - valsts iemaksām uz sociālās apdrošināšanas speciālo budžetu atbilstoši prognozētajam pensiju un pabalstu saņēmēju skaitam	1 450,4	2 056,8
Palielināti izdevumi Eiropas Sociālā fonda (ESF) un Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) ietvaros īstenotiem 2007.-2013.gada plānošanas perioda projektiem	9 205,0	1 751,1
Palielināti izdevumi atmaksai valsts pamatbudžetā par Eiropas Sociālā fonda (ESF) ietvaros īstenotajiem 2007.-2013.gada plānošanas perioda projektiem	5 424,3	643,8
Tehniskā palīdzība Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Eiropas Sociālā fonda (ESF) ietvaros īstenotajiem 2007.-2013.gada plānošanas perioda projektiem	729,1	-469,9
Palielināti izdevumi, atjaunojot ar likumu „Grozījumi likumā „Par valsts budžetu 2008.gadam”” samazinātos izdevumus, tai skaitā izdevumi mērķdotācijām pašvaldību budžetiem valsts atbalsta profesionālā sociālā darba ar ģimenēm un bērniem pašvaldībās nodrošināšanai 23,0 tūkst. latu apmērā	1 519,2	1 518,5

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Palielināti izdevumi saistībā ar ieņēmumu no maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu palielināšanos	909,0	909,0
Palielināti izdevumi ES struktūrfondu ietvaros veikto aktivitāšu uzturēšanas izdevumiem 2010.gadā un 2011.gadā, tai skaitā iepirktais datortehnikas un servera uzturēšanai un programmatūras pilnveidošanai (10,1 tūkst. latu), projekta „NVA darba apstākļu nodrošināšana atbilstoši veicamajām funkcijām un informācijas apmaiņas operativitātes uzlabošana” ietvaros veikto aktivitāšu uzturēšanas izdevumiem, IT darbības nodrošināšanai (356,7 tūkst. latu) un izveidotajiem 9 atbalsta punktiem invalīdiem (15,6 tūkst. latu)	382,4	382,4
2008.gada 1.septembra uzsāktā pedagogu darba samaksas palielinājuma par 60 latiem nodrošināšanai saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.622	81,1	81,1
Palielināti izdevumi iemaksām starptautiskajās organizācijās	211,8	211,8
Samazināti izdevumi atmaksai valsts pamatbudžetā par ESF un EQUAL īstenotajiem 2004.-2006. plānošanas perioda projektiem saistībā ar projektu noslēgšanos	-13 037,1	-13 037,1
Samazināti izdevumi Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Eiropas Sociālā fonda (ESF) ietvaros īstenotajiem 2004.-2006.gada plānošanas perioda projektiem saistībā ar projektu noslēgšanos	- 2 510,4	- 2 510,4
Samazināti izdevumi Eiropas Kopienas iniciatīvas „EQUAL” ietvaros īstenotajiem 2004.-2006. plānošanas perioda projektiem saistībā ar projektu noslēgšanos	-135,1	-135,1
Samazināti izdevumi rindas pēc tehniskajiem palīgīdzekļiem novēršanai 2008.gadā	-1 251,7	-1 251,7
Samazināti izdevumi sociālās aprūpes centra „Ilgi” ugunsgrēkā cietušā 1. un 2.stāva renovācijas pabeigšanai un aprīkojuma iegādei	-1 006,8	-1 006,8
Samazināti izdevumi Kuldīgas rajona Alsungas pagasta „Gudenieki” bijušā bērnudārza telpu renovācijai	-500,0	-500,0
Samazināti izdevumi līdzfinansējuma nodrošināšanai par uzturēšanos grupu mājās 2008.gadā klientiem izveidotajām papildu vietām un ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem līgumorganizācijās	-167,7	-167,7
Sociālās aprūpes centru ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanai	-108,9	-108,9
Samazināti izdevumi sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem bērniem, kuri cietuši no vardarbības un gadījumos, kad par šo vardarbību ierosināts kriminālprocess	-40,0	-40,0
Samazināti izdevumi saistībā ar izdevumu finansēšanu 2008.gadā no maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikuma	-46,1	-46,1
2007.gadā uzsāktā prioritārā pasākuma „Administratīvās kapacitātes stiprināšanai” turpināšanai 2008. gadā, lai nodrošinātu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju telpu izveidi	-9,2	-9,2
Līdzekļu pārdale uz Ekonomikas ministriju saistībā ar Valsts darba inspekcijas funkciju, kas saistīta ar valsts uzraudzības un kontroles īstenošanu bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jomā, nodošanu Valsts būvinspekcijai	-27,4	-27,4
Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem 2008.gadā	-11,1	-11,1
Kredīta procentu apmaksa 2008.gadā saistībā ar investīciju projekta „Labklājības sistēmas reforma” īstenošanu	-4,6	-5,6

19. Tieslietu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	114 755,5	117 661,0	118 429,7	117 836,0
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	15 156,5	13 791,0	14 118,0	14 233,9
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	26,8	27,8	3,6	
Transferti	223,3			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	99 348,9	103 842,2	104 308,1	103 602,1
Izdevumi - kopā	115 906,6	118 180,0	118 686,7	117 876,5
Finansiālā balance	-1 151,1	-519,0	-257,0	-40,5
Naudas līdzekļi	1 151,1	519,0	257,0	40,5
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	1 151,1	519,0	257,0	40,5

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	4 518,1	4 480,4
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem (cietumu saimnieciskajā apkalpē nodarbinātajiem ieslodzītajiem) ar 2009. gada 1. janvāri <i>saskaņā ar MK 2008. gada 23. septembra noteikumiem Nr. 791</i>	199,2	199,2
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009. gada 1. janvāri <i>saskaņā ar MK 2008. gada 23. septembra noteikumiem Nr. 791</i>	75,7	75,7
Jaunu 16 tiesnešu amata vietu un 52 darbinieku amata vietu izveidei Administratīvajā rajona tiesā	1 012,7	1 012,7
Nodrošināt tiesu infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes attīstību – tiesu telpu nomas maksas segšanai no 2008.gada 1.jūlija, t.sk., Administratīvās apgabaltiesas telpu nomas maksas sadārdzinājumam	293,5	293,5
Īstenot efektīvu sodu politiku, ieviešot izmaiņas nosacītā soda piemērošanā - papildus 200 ieslodzīto uzturēšanai	987,0	987,0
Nodrošināt kriminālsodu izpildes institūciju efektīvu darbību – jaunu štata vietu izveidei Ieslodzītāja vietu pārvaldē	400,0	400,0
Ieslodzīto režīma nodrošināšanai normatīvajos aktos noteiktajā apmērā - ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālajam nodrošinājumam	556,0	556,0
Nodrošināt kriminālsodu izpildes institūciju efektīvu darbību - papildus 38 jaunu štata vietu izveidei Valsts probācijas dienestā, kas uzraudzīs nosacīti notiesātas un nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvotas personas, īpaši, dzimumnoziedzniekus, likumpārkāpējus ar garīgās veselības traucējumiem	994,0	956,3

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Pašu ieņēmumu un izdevumu samazinājums	-1 038,6	-922,6

21. Vides ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	109 502,3	174 170,7	80 884,5	51 259,4
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	2 269,6	2 170,1	2 155,7	2 151,1
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	59 440,4	38 293,2	22 452,9	13 134,5
Transferti	587,7	1 646,8	604,1	
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	47 204,6	132 060,6	55 671,8	35 973,8
Izdevumi - kopā	114 243,2	177 434,0	80 893,4	51 259,4
Finansiālā bilance	-4 740,9	-3 263,3	-8,9	
Naudas līdzekļi	4 740,9	3 263,3	8,9	
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	15,5			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	4 725,5	3 263,3	8,9	

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	910,6	50,6
Dabas rezervātu un nacionālo parku zemju reģistrācijai	360,0	
Monitoringa programmu izpildes nodrošināšanai	500,0	
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	50,6	50,6

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kohēzijas fonda 2004.-2006.gada programmēšanas perioda projektu īstenošanai	30 760,3	13 134,5
tai skaitā:		
līdzfinansējumam no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem;	8 298,6	
atmaksai valsts budžetā no Kohēzijas fonda līdzekļiem par Latvijas ieguldītajiem resursiem	22 452,9	13 134,5
Kohēzijas fonda 2007.-2013.gada programmēšanas perioda projektu īstenošanai	19 144,8	12 062,9
Tehniskās palīdzības ERAF, ESF un KF apgūšanai (2007-2013) projektu īstenošanai	1 709,3	
Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošanai	802,2	4,0
LIFE programmas projektu atbalstam no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	300,0	300,0
Starptautiskajai sadarbībai	669,3	670,8

22. Kultūras ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	119 529,0	136 289,7	153 545,7	160 676,3
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	7 228,8	5 948,3	5 948,3	5 948,3
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos		26,5	26,5	
Transferti	384,4	3,5		
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	111 915,8	130 311,4	147 570,9	154 728,0
Izdevumi - kopā	119 529,0	136 289,7	153 545,7	160 676,3

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	34 369,8	45 668,4
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	196,9	196,9
Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai	31 516,1	42 814,7
Augstskolu darbības nodrošināšanai – radošās industrijas attīstībai	1 056,8	1 056,8
Nacionālā kino-radošās industrijas atbalstam	1 600,0	1 600,0

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Ārzemju mākslas muzeja nomas maksai Rīgā, Doma laukumā 6	761,2	761,2
Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta "Tehniskās palīdzība Eiropas Savienības fondu atbildīgajai iestādei Latvijā" īstenošanai	300,8	

24. Valsts kontrole

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	4 834,8	4 694, 2	4 685, 9	4 686, 0
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	214,0	38, 3		
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 620,8	4 655, 9	4 685, 9	4 686, 0
Izdevumi - kopā	4 834,8	4 694, 2	4 685, 9	4 686, 0

28. Augstākā tiesa

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	3 790,0	3 752,6	3 788,8	3 788,8
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	1,5	1,5	1,5	1,5
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	1,2			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 787,3	3 751,1	3 787,3	3 787,3

Izdevumi - kopā	3 790,0	3 752,6	3 788,8	3 788,8
------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

29. Veselības ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	573 690,1	579 679,4	571 411,2	569 269,6
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	16 478,7	12 044,1	12 044,1	12 044,1
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	354,7	99,1	35,6	
Transferti	1 038,8			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	555 817,9	567 536,2	559 331,5	557 225,5
Izdevumi - kopā	575 622,5	579 679,4	571 411,2	569 269,6
Finansiālā bilance	-1 932,4			
Aizņēmumi	1 900,0			
Naudas līdzekļi	32,4			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	32,4			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	1 056,3	1 056,3
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 22.septembra noteikumiem Nr.791	56,3	56,3
Medikamentu iegādes izdevumu kompensācijai iedzīvotājiem	1 000,0	1 000,0

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Izdevumi ES struktūrfondu (ERAF, ESF), pārejas programmas, citu ES politiku instrumentu, EEZ/Norvēģijas projektu īstenošanai (resursi: dotācija no vispārējiem ieņēmumiem), tai skaitā:	625,2	-1 406,4
<i>ERAF (projektu īstenošanai, avansa maksājumiem un atmaksām finansējuma saņēmējiem)</i>	-5 380,0	-5 380,0
<i>ESF (projektu īstenošanai un atmaksai valsts pamatbudžetā)</i>	4 743,2	4 743,2
<i>Pārejas programma</i>	-27,5	-27,5
<i>Citi ES politiku instrumenti</i>	1 349,2	-664,8
<i>EEZ/Norvēģija</i>	-59,7	-77,3
Maksājumi starptautiskajās organizācijās	9,2	-65,2
Pedagogu darba samaksas palielināšanas no 2008.gada 1.septembra nodrošināšanai 2009.gadā saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.522	890,4	890,4
Izdevumi saistībā ar maksas pakalpojuma pāreju uz valsts nodevu	156,0	156,0
Izdevumu palielinājums, atjaunojot likumā „Grozījumi likumā „Par valsts budžetu 2008.gadam” samazinātos izdevumus	1 582,5	1 582,5
Valsts budžeta investīcijas (RSU projekta īstenošanai), kas 2008.gadā finansētas no valsts galvotā aizņēmuma	-1 900,0	-1 900,0
Izdevumu no ārvalstu finanšu palīdzības (tai skaitā 32,4 tūkst. latu finansētie no ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikuma) samazinājums	-351,5	-387,1
Izdevumu samazinājums saistībā ar ieņēmumu no maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu samazinājumu	-4 434,6	-4 434,6
Zinātnes darbības infrastruktūras attīstībai un zinātnisko pētījumu veikšanai (izdevumi, kas 2008.gadā apmaksāti no saņemtajiem transfertiem no Izglītības un	-1 038,8	-1 038,8

FMZino_081008.doc; Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
zinātnes ministrijas)		
Izdevumi vienreizēju pasākumu īstenošanai 2008.gadā	-805,9	-805,9

30. Satversmes tiesa

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	935,9	927,3	927,3	936,4
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	11,5	11,5	11,5	11,5
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	924,4	915,8	915,8	924,9
Izdevumi - kopā	935,9	927,3	927,3	936,4

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	2,4	2,4
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	2,4	2,4

32. Prokuratūra

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	17 284,7	18 363,1	18 809,0	17 401,9
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	15,0	15,0	15,0	15,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	17 269,7	18 348,1	18 794,0	17 386,9
Izdevumi - kopā	17 284,7	18 363,1	18 809,0	17 401,9

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	1 088,8	21,9
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	21,9	21,9
Prokuratūras lietošanā esošās ēkas Rīgā, Dzirnau ielā 113 renovācijas darbu veikšanai	1 000,0	
Telpu atbrīvošanas (pārvākšanās) izdevumu segšanai	66,9	

35. Centrālā vēlēšanu komisija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	1 317,4	2 994,7	2 809,6	358,3
Transferti	958,2			

FMZino_081008.doc; Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars 2009. – 2011. gadam

Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	359,2	2 994,7	2 809,6	358,3
Izdevumi – kopā	1 317,4	2 994, 7	2 809,6	358,3

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	2 451,3	
Saeimas vēlēšanu nodrošināšana	2 451,3	

36. Bērnu un ģimenes lietu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	15 589,5	17 998,4	20 013,4	20 093,0
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	755,0	1 005,0	1 205,0	1 255,0
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	1 557,7	1 400,1	2 650,0	2 650,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	13 276,8	15 593,3	16 158,4	16 188,0
Izdevumi - kopā	17 519,1	17 998,4	20 013,4	20 093,0
Finansiālā bilance	-1 929,6			
Naudas līdzekļi	1 929,6			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	1 183,7			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	745,9			

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Eiropas programmas „Jaunatne darbībā” projektu īstenošanai (Citas Eiropas Kopienas programmas)	427,6	427,6
Brīvpusdienu nodrošināšanai sākumskolas bērniem (1.klasei)	1 572,0	1 608,6
Izdevumi uzturlīdzekļu izmaksai, kuri tiek finansēti no regresa kārtībā atgūtā finansējuma līdzekļiem	262,9	312,9

37. Centrālā zemes komisija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	106,3	106,3	106,3	106,3
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	106,3	106,3	106,3	106,3
Izdevumi - kopā	106,3	106,3	106,3	106,3

45. Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	7670,3	4617,7	4265,6	2948,2
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	972,2			
Transferti	1 176,3	1 299,1	763,4	234,9
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	5 521,8	3 318,6	3 502,2	2 713,3
Izdevumi - kopā	7 857,4	4 617,7	4 265,6	2 948,2
Finansiālā balance	-187,1			
Naudas līdzekļi	187,1			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	187,1			

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Eiropas Savienības programmas "Pārejas līdzekļi administratīvās spējas stiprināšanai" projektu īstenošanai	-966,6	-966,6
Eiropas Sociālā fonda grantu shēmu sociālās iekļautības veicināšanai projektu īstenošanai	-1 915,3	-1 915,3
Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas valdības finanšu instrumentu finansēto grantu shēmu īstenošanai	-671,4	-1 335,9
Tehniskā palīdzība Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošanai (2007.–2013.)	183,3	

47. Radio un televīzija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	14 635,2	14 255,9	14 333,9	14 333,9
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	4,0	4,0	4,0	4,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	14 631,2	14 251,9	14 329,9	14 329,9
Izdevumi - kopā	14 707,5	14 255,9	14 333,9	14 333,9
Finansiālā balance	-72,3			
Naudas līdzekļi	72,3			
Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	72,3			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	0,3	0,3
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	0,3	0,3

57. Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	3 564,7	2 571,8	2 927,4	2 338,2
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	15,3			
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 549,4	2 571,8	2 927,4	2 338,2
Izdevumi - kopā	3 613,2	2 571,8	2 927,4	2 338,2
Finansiālā balance	-48,5			
Naudas līdzekļi	48,5			
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	48,5			

Būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Finansējums Eiropas Savienības fondu jaunā plānošanas perioda (2007.-2013.g.) līdzfinansētajam tehniskās palīdzības projektam	567,9	

58. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	92 749,0	52 237,0	48 746,2	33 288,5
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi		94,2		
Ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos	2 535,4	1 458,1	524,8	467,9
Transferti	333,6	1 408,2	408,7	
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	89 880,0	49 276,5	47 812,7	32 820,6
Izdevumi - kopā	91 111,4	53 924,7	48 746,2	33 288,5
Finansiālā balance	1 637,6	-1 687,7		
Naudas līdzekļi	-1 637,6	1 687,7		
Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-1 637,6	1 687,7		

62. Mērķdotācijas pašvaldībām

tūkst. latu

	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	323 290,1	369 250,7	369 250,7	369 250,7
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	323 290,1	369 250,7	369 250,7	369 250,7
Izdevumi - kopā	323 290,1	369 250,7	369 250,7	369 250,7

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā	443,8	443,8
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009.gada 1.janvāri saskaņā ar MK 2008.gada 23.septembra noteikumiem Nr.791	443,8	443,8

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
No 2008.gada 1.septembra uzsāktajai pedagogu darba samaksas paaugstināšanai par 60 latiem nodrošināšanai saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.622	47 675,8	47 675,8

64. Dotācijas pašvaldībām

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai	8 292,1	7 152,9	7 152,9	7 152,9
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	8 292,1	7 152,9	7 152,9	7 152,9
Izdevumi - kopā	8 292,1	7 152,9	7 152,9	7 152,9

74. Apropriācijas rezerve

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Resursi izdevumu segšanai		5 000,0	5 000,0	5 000,0
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem		5 000,0	5 000,0	5 000,0
Izdevumi - kopā		5 000,0	5 000,0	5 000,0

6. Paskaidrojums par valsts speciālajā budžetā kopējo izdevumu izmaiņām 2010. un 2011.gadā

18. Labklājības ministrija

tūkst. latu

Finansiālie rādītāji	2008. gada plāns	2009. gada projekts	2010. gada projekts	2011. gada projekts
1	2	3	4	5
Ieņēmumi	1 466 762,5	1 781 488,2	1 932 885,2	2 152 752,5
Nodokļu ieņēmumi	1 435 900,0	1 669 000,0	1 807 600,0	2 011 500,0
Nenodokļu ieņēmumi	13 940,5	94 853,9	106 866,8	122 226,8
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	129,1	129,1	129,1	129,1
Transferti	16 792,9	17 505,1	18 289,3	18 896,6
Izdevumi - kopā	1 220 798,4	1 557 201,8	1 690 450,8	1 824 485,4
Finansiālā balance	245 964,1	224 286,3	242 434,4	328 267,1
Aizņēmumi	-776,9	-476,5	-210,0	-2,5
Naudas līdzekļi	-245 245,2	-223 809,9	-242 224,4	-328 264,6
Valsts speciālā budžeta naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-245 187,2	-223 809,9	-242 224,4	-328 264,6
Naudas līdzekļu akcijām un citai līdzdalībai komersantu pašu kapitālā atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-58,0			

Prioritāro pasākumu finansēšanai 2010. un 2011. gadā:

tūkst. latu

Prioritārais pasākums	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Kopā		
Minimālās mēneša darba algas palielināšanai no 160 latiem uz 180 latiem ar 2009. gada 1. janvāri saskaņā ar MK 2008. gada 23. septembra noteikumiem Nr. 791	3,2	3,2

Citas būtiskākās izdevumu izmaiņas:

tūkst. latu

	2010. gada projekts	2011. gada projekts
Valsts pensiju speciālajā budžetā izdevumi pensiju, pabalstu un atlīdzību izmaksām	312 849,3	385 769,4
Nodarbinātības speciālajā budžetā izdevumi bezdarbnieka pabalstu izmaksām un aktīvo nodarbinātības pasākumu īstenošanai	25 037,4	35 505,1
Darba negadījumu speciālajā budžetā izdevumi pabalstu un atlīdzību izmaksām	4 785,5	6 792,7
Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajā budžetā pensiju, pabalstu un atlīdzību izmaksām	125 073,5	174 156,1
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālajā budžetā izdevumi valsts fondēto pensiju shēmu administrēšanai (izdevumi valsts fondēto pensiju shēmu administrēšanai tiks segti no VSAA ieņēmumiem par valsts fondēto pensiju shēmas administrēšanu atbilstoši MK 2003.gada 27.maija noteikumiem Nr.272 „Noteikumi par valsts fondēto pensiju shēmas darbību”)	852,0	1 052,0
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai pakalpojumu apmaksai Latvijas Pastam par valsts pensiju un pabalstu piegādi saistībā ar pakalpojuma vienas vienības cenas pieaugumu	3 596,0	3 860,0
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālajā budžetā izdevumu samazinājums investīciju projekta „Labklājības sistēmas reforma” īstenošanai un procentu izdevumiem	-2 363,4	-2 370,5